EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2019 07 29
COM(2019) 356 final

KOMISIJOS ATASKAITA

Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais taikymas 2018 m.

Turinys

ĮVADAS 2

I. Platesnė skaidrumo darbotvarkė 2

II. Galimybė susipažinti su dokumentais 7

1. Registrai ir interneto svetainės 8

2. Bendradarbiavimas su kitomis institucijomis, kurioms taikomas Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 9

3. Paraiškos leisti susipažinti su dokumentais 9

3.1. Paraiškų skaičius (žr. priedo 3 ir 4 lenteles) 9

3.2. Paraiškų pagal Europos Komisijos generalinius direktoratus ir (arba) tarnybas dalis (žr. priedo 5 lentelę) 10

3.3. Pareiškėjų socialinis ir profesinis profilis (priedo 6 lentelė) 12

3.4. Pareiškėjų geografinė kilmė (priedo 7 lentelė) 14

4. Teisės susipažinti su dokumentais išimčių taikymas 15

4.1. Galimybės susipažinti su dokumentais būdai (priedo 8 ir 9 lentelės) 15

4.2. Teisei susipažinti su dokumentais taikytos išimtys (priedo 10 lentelė) 16

4.2.1. Pirminis etapas 16

4.2.2. Kartotinių paraiškų etapas 18

5. Skundai Europos ombudsmenui 19

6. Teisminė peržiūra 19

6.1. Teisingumo Teismas 19

6.2. Bendrasis Teismas 20

6.2.1. Kai kurių procedūrinių taisyklių išaiškinimas 20

6.2.2. Kai kurių materialinės teisės normų išaiškinimas 24

6.2.3. Reglamento ir kitų teisės aktų tarpusavio sąveikos išaiškinimai 30

6.3. Nauji ieškiniai 32

IŠVADOS 33

ĮVADAS

2018 m. Europos Komisija, siekdama aktyviai vykdyti tvirtą įsipareigojimą didinti skaidrumą ir atskaitomybę, ėmėsi svarbių veiksmų, kad būtų galima didinti Europos Sąjungos piliečių pasitikėjimą ES institucijų veikla.

Šių pastangų pagrindas yra Europos Komisijos siekis skatinti piliečius veiksmingai naudotis savo teise susipažinti su ES institucijų dokumentais[1].

Ši teisė įtvirtinta ES pagrindinių teisių chartijos 42 straipsnyje, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 15 straipsnio 3 dalyje ir Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais[2].

Minėto reglamento 17 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kiekviena institucija paskelbia metinę šio reglamento įgyvendinimo praėjusiais metais ataskaitą.

Šioje 2018 m. metinėje ataskaitoje pirmiausia apibendrinamos platesnio masto iniciatyvos, kurių Europos Komisija ėmėsi skaidrumo srityje (I skyrius). Paskui apibūdinamos pagrindinės paraiškų leisti susipažinti su dokumentais, pateiktų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001, tendencijos ir ypatumai, taip pat atitinkami institucijos pateikti atsakymai. Šioje ataskaitoje taip pat apžvelgiami Europos Sąjungos teismų priimti sprendimai ir Europos ombudsmeno padarytos išvados dėl to, kaip Europos Komisija įgyvendina šį reglamentą (II skyrius).

I. Platesnė skaidrumo darbotvarkė

Tvirtai pasiryžusi pasiekti savo tikslą priartinti piliečius prie sprendimų priėmimo proceso, Europos Komisija nuolat ieško naujų būdų ir metodų, kaip užtikrinti didesnį skaidrumą.

2018 m. Europos Komisija, siekdama toliau didinti skaidrumą visose pagrindinėse savo veiklos srityse – nuo teisėkūros ir politikos įgyvendinimo iki ryšių su suinteresuotaisiais subjektais ir lobistais palaikymo – ėmėsi tikslingų veiksmų. Toliau pateikiama keletas šių plataus masto pastangų pavyzdžių.

Geresnis reglamentavimas

Siekdama užtikrinti didesnį ES institucijų darbo skaidrumą ir atsižvelgdama į savo ilgalaikes pastangas priartinti ES sprendimų priėmimo procesą prie piliečių, 2018 m. Europos Komisija aktyviai prisidėjo prie 2017 m. gruodžio 12 d. pradėjusio veikti *Institucijų deleguotųjų aktų registro* plėtojimo[3].

Institucija taip pat palaiko dedamas pastangas padaryti teisėkūros procedūrą skaidresnę ir prieinamesnę, *inter alia*, tobulindama svetainę „EUR-Lex“ ir laikydamasi Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros (pavyzdžiui, sukurdama bendrą teisės

[1] Teisę susipažinti su dokumentais turi ES piliečiai ir asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje. Šia teise gali naudotis ir trečiųjų šalių piliečiai ir juridiniai asmenys, negyvenantys valstybėje narėje ir neturintys joje registruotos buveinės.

[2] OL L 145, 2001 5 31, p. 43 (toliau – Reglamentas (EB) Nr. 1049/2001).

[3] Sukurtas 2016 m. kovo 15 d. Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai susitarus dėl Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros.

aktų duomenų bazę). Europos Komisijos interneto portale „Išsakykite savo nuomonę“ piliečiams ir suinteresuotiesiems subjektams suteikiama galimybė vienoje vietoje sužinoti apie institucijos vykdomą politikos formavimo veiklą ir pateikti pastabas, išsakyti nuomonę ar perduoti kitą informaciją.

Galiausiai 2018 m. Europos Komisija atliko geresnio reglamentavimo politikos *padėties vertinimą*. Šio vertinimo išvados pristatytos 2019 m. balandžio mėn. paskelbtame komunikate, kuriame nurodytos toliau tobulintinos sritys[4].

Naujasis ES institucijų ir įstaigų duomenų apsaugos reglamentas

2018 m. buvo toliau siekiama užtikrinti, kad skaidrumas taptų pagrindiniu principu, įtvirtintu naujosiose ES institucijoms ir įstaigoms taikomose duomenų apsaugos taisyklėse.

Tai, kad buvo priimtas Reglamentas (ES) 2018/1725[5], yra dar vienas labai svarbus žingsnis į priekį kuriant visapusišką ES sistemą, kuria užtikrinamas skaidrumas.

Į 2018 m. gruodžio 11 d. įsigaliojusį Reglamentą (ES) 2018/1725 įtrauktas visas skaidrumui skirtas skirsnis. Pagal šį reglamentą, norint užtikrinti skaidrumą, reikalaujama, kad ES institucijos ir įstaigos skaidriai tvarkytų asmens duomenis, su asmens duomenų tvarkymu susijusią informaciją ir pranešimus susijusiems asmenims pateikdamos glausta, skaidria, suprantama ir lengvai prieinama forma.

Naujuoju reglamentu gerokai sustiprinamos asmenų, kaip duomenų subjektų, teisės. Pagal jo taisykles ES institucijos ir įstaigos turi ne tik užtikrinti, kad būtų laikomasi skaidrumo principo, bet ir įrodyti, kad šio principo laikomasi.

Naujasis Europos Komisijos narių elgesio kodeksas

2018 m. Europos Komisija oficialiai patvirtino naują savo narių elgesio kodeksą[6]. Naujasis kodeksas įsigaliojo 2018 m. vasario 1 d. Juo pakeičiamas ankstesnis 2011 m. balandžio 20 d. Komisijos narių elgesio kodeksas.

[4] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Geresnis reglamentavimas. Padėties vertinimas ir įsipareigojimo išlaikymas“, COM(2019) 178, pateikiamas adresu https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-taking-stock_en_0.pdf.

[5] 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas dėl fizinių asmenų apsaugos Sąjungos institucijoms, organams, tarnyboms ir agentūroms tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo, kuriuo panaikinamas Reglamentas (EB) Nr. 45/2001 ir Sprendimas Nr. 1247/2002/EB (OL L 295, 2018 11 21, p. 39, toliau – Reglamentas (ES) 2018/1725).

[6] 2018 m. sausio 31 d. Komisijos sprendimas dėl Europos Komisijos narių elgesio kodekso, C(2018) 700 *final*, OL C 65, 2018 2 21, p. 7 (toliau – Europos Komisijos narių elgesio kodeksas).

Į šį kodeksą įtraukta priemonių, kuriomis siekiama didinti Komisijos narių veiklos konkrečiose srityse skaidrumą. Šiame kodekse nustatytos *konkrečios Komisijos narių išorės susitikimų taisyklės*. Todėl[7] Komisijos nariai ir jų kabineto nariai rengia susitikimus tik su Skaidrumo registre[8] užregistruotomis organizacijomis ir savarankiškai dirbančiais asmenimis. Be to, tokių susitikimų vieta turi būti skelbiama viešai[9].

Į naująjį kodeksą taip pat įtraukta nauja nuostata. Pagal ją Europos Komisija kas du mėnesius skelbs *kiekvieno Komisijos nario kelionės išlaidų apžvalgą*[10]. Pirmą kartą tokia informacija buvo paskelbta 2018 m. vasario mėn. pabaigoje, ir nuo tada kas du mėnesius aktyviai skelbiamos kiekvieno Komisijos nario kelionės išlaidos.

Be to, atsižvelgiant į naujojo elgesio kodekso reikalavimus, dabar visų Komisijos narių *naujosios interesų deklaracijos* tuo pat metu atitinkamoje kiekvieno Komisijos nario interneto svetainėje skelbiamos pasirašyto PDF dokumento formatu, o interneto svetainėje „Europa“[11] – kompiuterio skaitomu formatu.

Galiausiai, vadovaudamasi skaidrumo ir atskaitomybės principais, Europos Komisija įsipareigojo skelbti naujojo elgesio kodekso taikymo *metines ataskaitas*.

Žvelgiant plačiau, Komisijos narių ir buvusių Komisijos narių veiklos etikos skaidrumas užtikrinamas *specialiame svetainės „Europa“ tinklalapyje*[12].

Skaidrumo registras

Skaidrumo registras ir toliau nuolat pildomas: 2018 m. gruodžio mėn. į jį buvo įtraukta daugiau kaip 11 900 įrašų – 5 000 įrašų daugiau nei tuo metu, kai J.-C. Junckeris pradėjo eiti Pirmininko pareigas, ir per metus jame įregistruoti 2 762 nauji subjektai[13]. Nuo J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos kadencijos pradžios visi užsiregistravę naudotojai yra pasirašę bendrą elgesio kodeksą.

2018 m. buvo stiprinamos pastangos gerinti bendrą į Skaidrumo registrą įtrauktų duomenų kokybę, ir tai davė konkrečių rezultatų. Buvo įtraukta nauja funkcija, kuria naudojantis automatiškai pateikiamas visų nuo 2014 m. gruodžio mėn. registruotų subjektų surengtų susitikimų su Komisijos nariais, jų kabineto nariais arba generaliniais direktoriais sąrašas. Surengta nemažai vidaus mokymo kursų ir išorės komunikacijos seminarų, kuriais buvo siekiama didinti informuotumą apie Skaidrumo registrą ir skatinti juo naudotis.

[7] Europos Komisijos narių elgesio kodekso 7 straipsnio 1 dalis.
[8] Sukurtas remiantis 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Komisijos tarpinstituciniu susitarimu dėl šio klausimo.
[9] Europos Komisijos narių elgesio kodekso 7 straipsnio 2 dalis. (Tokia informacija turi būti skelbiama pagal 2014 m. lapkričio 25 d. Komisijos sprendimą dėl informacijos apie Komisijos narių ir organizacijų ar savarankiškai dirbančių asmenų susitikimus skelbimo.)
[10] Europos Komisijos narių elgesio kodekso 6 straipsnio 2 dalis.
[11] https://ec.europa.eu/info/files/machine-readable-versions-all-declarations-interests_en.
[12] https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/service-standards-and-principles/codes-conduct/ethics-and-integrity-eu-commissioners_lt.
[13] http://ec.europa.eu/transparencyregister/public/openFile.do?fileName=ar_2018_en.pdf.

Toliau vyko trijų institucijų diskusijos dėl Europos Komisijos pasiūlymo dėl Tarpinstitucinio susitarimo dėl privalomo Skaidrumo registro.

Vis dėlto susitarimas dėl privalomo sprendimus priimančių asmenų ir interesų grupių atstovų susitikimų registravimo Skaidrumo registre nebuvo pasiektas, nors Komisija laikėsi nuomonės, kad šis klausimas labai svarbus. Todėl institucija primygtinai paragino Europos Parlamentą ir Tarybą išnagrinėti, kaip jie galėtų taikyti taisyklę „nėra registracijos, nebus ir susitikimo“.

Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES skaidrumas

2018 m. Europos Komisija toliau vykdė įsipareigojimą užtikrinti kuo didesnį precedento neturinčių derybų dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES atvirumą[14].

Europos ombudsmenas, užbaigęs dvejus metus trukusią strateginę iniciatyvą, susijusią su derybomis dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos, Europos Komisijos pasiektą precedento neturintį skaidrumo lygį įvertino itin palankiai. Europos ombudsmenas padarė išvadą, kad, be gerosios administravimo praktikos, aukšto lygio skaidrumas padėjo užtikrinti didesnį ES derybininkų veiksmų teisėtumą ir išsaugoti Europos Sąjungos vienybę[15].

Apskritai 2017–2018 m. Europos Komisija, siekdama užtikrinti, kad visuomenė galėtų atlikti kontrolę ir kad būtų atsižvelgiama į suinteresuotųjų subjektų nuomones, savo interneto svetainėje paskelbė *daugiau kaip 100 derybų dokumentų*. Šie dokumentai padėjo stebėti derybų eigą ir sudaryti sąlygas visuomenei susipažinti su naujomis dokumentų versijomis.

Prisimindamas šias precedento neturinčias pastangas, Europos Komisijos vyriausiasis derybininkas M. Barnier pripažino, kad tokį skaidrumą padėjo užtikrinti „piliečiai, įmonės, regionai ir visi subjektai, kuriems turi įtakos Jungtinės Karalystės sprendimas išstoti iš ES“. Tai buvo „labai svarbu kartu su 27-iomis valstybėmis narėmis ir Parlamentu užimant aiškias, tvirtas ir vieningas pozicijas“.

Papildomas skaidrumas. Bandomieji projektai ir iniciatyvos

2018 m. Europos Komisija nagrinėjo galimybes įgyvendinti kitus novatoriškus bandomuosius projektus, skirtus skaidrumui didinti. Pavyzdžiui, 2018 m. balandžio mėn. Europos Komisijos *Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas* pradėjo bandomąjį projektą, kuriuo siekiama didinti jo vykdomos veiklos skaidrumą. Įgyvendinant šį projektą, internete skelbiami su pesticidais ir biocidais susiję elektroniniai dokumentai, su kuriais leista (visiškai arba iš dalies) susipažinti gavus paraišką pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001. Todėl tokie dokumentai fiziškai nebesiunčiami paraiškas pateikusiems pavieniams pareiškėjams, ir jiems vietoje to pateikiama nuoroda į atitinkamą tinklalapį.

[14] Remiantis Europos Vadovų Tarybos gairėmis.

[15] Baigiamoji pastaba dėl strateginės iniciatyvos Europos Komisijoje dėl derybų dėl Jungtinės Karalystės išstojimo iš ES, https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/109825.

Šis tinklalapis sukurtas specialiai dokumentams, su kuriais leidžiama susipažinti pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001, skelbti ir yra prieinamas visiems[16], todėl atskleisti dokumentai iš karto tampa prieinami plačiajai visuomenei ir pareiškėjui.

Šis bandomasis projektas turėtų būti įgyvendinamas ir pirmąjį 2019 m. pusmetį.

2018 m., siekiant užtikrinti demokratiją, visuomenės pasitikėjimą ir atskaitomybę, skaidrumas ir bendradarbiavimas su visuomene ir toliau buvo svarbiausi *prekybos politikos* ypatumai. Vykdydama įsipareigojimą užtikrinti skaidrumą, įtvirtintą naujojoje ES prekybos strategijoje „Prekyba visiems“, Europos Komisija 2018 m. specialioje interneto svetainėje ir toliau skelbė derybų tekstus, taip pat naujausio derybų rato ataskaitas, susijusias su galiojančiais ES prekybos susitarimais ir vykstančiomis prekybos derybomis su ES nepriklausančiomis šalimis[17].

Kitas svarbus pilietinės visuomenės informavimo aspektas yra vadinamasis poveikio darniam vystymuisi vertinimo procesas. Ši konkrečiai prekybai skirta priemonė buvo sukurta prekybos deryboms paremti. Šiam procesui vadovauja nepriklausomi išorės konsultantai, atliekantys galimų prekybos susitarimų galimo ekonominio ir socialinio poveikio, poveikio žmogaus teisėms ir poveikio aplinkai analizę. Atliekant poveikio darniam vystymuisi vertinimą aktyviai dalyvauja daug įvairių subjektų.

Be to, 2018 m. Europos Komisija toliau ėmėsi iniciatyvų ir veiksmų pagal programą *„Europa piliečiams“*. Ši 2014–2020 m. įgyvendinama programa yra svarbi priemonė, kuria ES piliečiai skatinami ieškoti daugiau informacijos, dalyvauti diskusijose ir atlikti svarbesnį vaidmenį plėtojant ES.

Be to, 2018 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė politinį susitarimą dėl Europos Komisijos pasiūlymo peržiūrėti *Europos piliečių iniciatyvą*. Europos piliečių iniciatyva yra vienas iš politinių J.-C. Junckerio vadovaujamos Komisijos prioritetų. Tai – unikalus ir novatoriškas piliečių būdas formuoti Europą, paraginant Europos Komisiją pateikti pasiūlymą dėl teisėkūros procedūra priimamo akto, kai dėl iniciatyvos surenkamas milijonas parašų. Pertvarkyta Piliečių iniciatyva bus patogesnė, kad būtų skatinamas aktyvesnis demokratinis dalyvavimas Europos Sąjungos lygmeniu.

Apibendrinant galima pasakyti, kad 2018 m. Europos Komisija aktyviai ir naudotojams patogiu būdu toliau skelbė daug įvairios informacijos ir dokumentų. Kartu institucija nuolat siekė nagrinėti galimybes taikyti naujas priemones, kurios padėtų didinti jos bendros veiklos skaidrumą ir įtraukti piliečius į demokratinį procesą. Pirmiau paminėta tik keletas pavyzdžių, iš kurių matyti, kad institucija stengiasi didinti skaidrumą platesne šio žodžio prasme.

[16] Žr. https://webgate.ec.europa.eu/dyna/extdoc/.
[17] Žr. http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1395.

II. Galimybė susipažinti su dokumentais

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 15 straipsnio 3 dalyje ir Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatyta teisė susipažinti su dokumentais 2018 m. ir toliau buvo vienas iš Europos Komisijos skaidrumo darbotvarkės ramsčių.

Visuomenės teisė susipažinti su institucijų dokumentais susijusi su demokratiniu šių institucijų pobūdžiu[18]. Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 atsižvelgiama į ES sutarties 1 straipsnio antroje pastraipoje nurodytą ketinimą pažymėti naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau juos priartinant prie piliečių[19]. Šis tikslas pakartotas ES sutarties 10 straipsnyje.

Atsižvelgdama į tai ir į gautas konkrečias pagal šį reglamentą pateiktas paraiškas, Europos Komisija 2018 m. suteikė galimybę susipažinti su įvairiais turimais dokumentais. Šia galimybe buvo papildytos institucijos pastangos įvairiuose registruose ir tinklalapiuose aktyviai skelbti daugybę informacijos ir dokumentų.

Šioje ataskaitoje apžvelgiama, kaip Europos Komisija 2018 m. įgyvendino šį reglamentą. Ji grindžiama statistiniais duomenimis, kurie apibendrinami priede[20].

Statistiniai duomenys rodo 2018 m. gautų paraiškų ir į jas pateiktų atsakymų skaičių. Vėliau atlikus reguliarias kodavimo pataisas, jais remiantis taip pat patikslinti ankstesnių metų statistiniai duomenys[21].

Kaip ir ankstesniais metais, statistiniai duomenys neatspindi, su kiek dokumentų buvo prašyta leisti susipažinti arba su kiek jų leista (iš dalies) susipažinti – tokių atvejų būta gerokai daugiau. Pareiškėjai gali prašyti leisti susipažinti su vienu dokumentu, tačiau dažniau prašo leisti susipažinti su keliais dokumentais arba net ištisais dokumentų rinkiniais, susijusiais su konkrečia tema ar procedūra.

Trumpai tariant, iš statistinių duomenų matyti, kad pirminiu etapu su prašomais dokumentais leista visiškai arba iš dalies susipažinti daugiau kaip 80 proc. iš 6 912 atvejų, o kartotinių paraiškų etapu išsamiau ar net visiškai susipažinti leista beveik 41 proc. iš 288 peržiūrėtų atvejų. Šiais duomenimis patvirtinamas ne tik Europos Komisijos atvirumas, bet ir tai, kad teisė susipažinti su dokumentais yra svarbi institucijos bendros skaidrumo politikos dalis.

Ištekliai

Europos Komisijoje pirminis paraiškų leisti susipažinti su dokumentais etapas valdomas decentralizuotai. Už jį atsakingi atitinkami Komisijos generaliniai direktoratai ir tarnybos. Kiekvienas generalinis direktoratas ir tarnyba šiai užduočiai atlikti paskiria bent po vieną teisės specialistą (vadinamąjį prieigos prie dokumentų koordinatorių).

[18] Žr. Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 preambulės antrą konstatuojamąją dalį.
[19] Žr. Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 preambulės pirmą konstatuojamąją dalį.
[20] Jei nenurodyta kitaip, šioje ataskaitoje pateikiami statistiniai duomenys grindžiami 2018 m. gruodžio 31 d. iš Europos Komisijos IT taikomųjų programų gautais duomenimis, kurie atnaujinti atlikus vėlesnes kodavimo pataisas. Ataskaitos aprašomojoje dalyje pateikti procentiniai dydžiai suapvalinti iki dešimtųjų.
[21] Todėl gali šiek tiek skirtis šioje ataskaitoje ir ankstesnėse ataskaitose pateikiami duomenys.

Atsižvelgiant į tarnybos dydį ir gaunamų paraiškų skaičių, prieigos prie dokumentų koordinatoriams paprastai padeda keletas pagalbinių darbuotojų. Prieigos prie dokumentų koordinatoriams taip pat pavesta derinti atsakymų projektus su skyriais, atsakingais už pagrindines politikos sritis.

Kartotines paraiškas tvarko Generalinis sekretoriatas, siekiant užtikrinti pirminiame etape pateiktų atsakymų administracinę vertinamąją analizę.

Specialiai Generalinio sekretoriato Skaidrumo, dokumentų valdymo ir prieigos prie dokumentų skyriaus grupei pavesta konkreti užduotis užtikrinti išsamių Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 taikymo taisyklių koordinavimą ir vienodą įgyvendinimą. Šią grupę sudaro bylas tvarkantys ir administracinę pagalbą teikiantys darbuotojai. Be pareigos peržiūrėti pirminiu etapu pateiktus atsakymus, šis skyrius teikia horizontaliąsias gaires, instruktuoja ir konsultuoja visus Europos Komisijos generalinius direktoratus ir tarnybas šio reglamento įgyvendinimo klausimais. Jis taip pat prižiūri visoje Europos Komisijoje naudojamą pirminių ir kartotinių paraiškų leisti susipažinti su dokumentais apdorojimo IT sistemą, kuri šiuo metu modernizuojama.

Dėl įsigaliojus Reglamentui (EB) Nr. 1049/2001 nuolat didėjančio naujų paraiškų leisti susipažinti su dokumentais srauto ir poreikio didinti skaidrumą visuomenės galimybių susipažinti su dokumentais srityje aiškėja būtinybė Europos Komisijoje skirti pakankamai žmogiškųjų ir IT išteklių, kad būtų užtikrintas veiksmingas paraiškų leisti susipažinti su dokumentais tvarkymas ir piliečiams būtų suteikiamos geriausios paslaugos.

1. REGISTRAI IR INTERNETO SVETAINĖS

2018 m. į Komisijos dokumentų registrą buvo įtraukti 19 582 nauji dokumentai[22], kurie yra C, COM, JOIN, OJ, PV, SEC arba SWD kategorijų[23] (žr. priedo 1 lentelę).

2018 m. svetainės *Europa* tinklalapyje „Galimybė susipažinti su dokumentais“ (angl. *Access to Documents*)[24] užregistruoti 6 458 lankytojai ir peržiūrėti 8 652 puslapiai (žr. priedo 2 lentelę)[25].

Abi platformos tebėra naudingos paieškos priemonės, kuriomis naudodamiesi piliečiai gali aktyviau dalyvauti Europos Komisijos sprendimų priėmimo procese ir kuriomis populiarinama galimybių susipažinti su dokumentais politika.

[22] Panašus skaičius kaip 2016 m. (18 523).

[23] C – Komisijos autonominio pobūdžio aktai; COM – Komisijos pasiūlymai dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų ir kiti dokumentai, kurie kartu su parengiamaisiais dokumentais pateikiami kitoms institucijoms; JOIN – Komisijos ir vyriausiojo įgaliotinio bendrieji aktai; OJ – Komisijos posėdžių darbotvarkės; PV – Komisijos posėdžių protokolai; SEC – Komisijos dokumentai, kurių negalima priskirti jokiai kitai serijai; SWD – Komisijos tarnybų darbiniai dokumentai.

[24] Galimybė susipažinti su dokumentais, http://ec.europa.eu/transparency/access_documents/index_en.htm.

[25] Šie duomenys gauti 2018 m. pasinaudojus nauju algoritmu, kuris suteikia galimybę gauti tikslesnių statistinių duomenų. Todėl jų negalima palyginti su ankstesnių metų duomenimis.

2. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS, KURIOMS TAIKOMAS REGLAMENTAS (EB) NR. 1049/2001

Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 15 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad institucijos, siekdamos sudaryti palankesnes sąlygas naudotis šiuo reglamentu užtikrinama teise susipažinti su dokumentais, plėtoja gerąją administracinę praktiką. 15 straipsnio 2 dalyje taip pat numatyta įsteigti tarpinstitucinį komitetą, kuris nagrinėtų geriausią praktiką, spręstų galimus konfliktus ir aptartų tolesnę visuomenės teisės susipažinti su dokumentais raidą.

Vadovaudamiesi dviem minėtomis nuostatomis, 2018 m. Europos Parlamentas, Europos Sąjungos Taryba ir Europos Komisija administraciniu lygmeniu toliau reguliariai rengė techninius posėdžius. Šių posėdžių metu institucijos dalijasi patirtimi, nustato geriausios patirties pavyzdžius ir, atsižvelgdamos į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, užtikrina nuoseklų Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 taikymą.

3. PARAIŠKOS LEISTI SUSIPAŽINTI SU DOKUMENTAIS

3.1. Paraiškų skaičius (žr. priedo 3 ir 4 lenteles)

Kaip matyti iš toliau pateiktos diagramos, 2018 m. **pirminių paraiškų** skaičius pasiekė **6 912**. Iš šio skaičiaus aišku, kad, palyginti su 2017 ir 2014 m., pirminių paraiškų labai padaugėjo – atitinkamai apie 9,5 ir beveik 10 proc.[26] Europos Komisija pateikė 7 257 pirminius atsakymus, t. y. beveik 7,5 proc. daugiau negu 2017 m., kai pateikė 6 716 pirminių atsakymų.

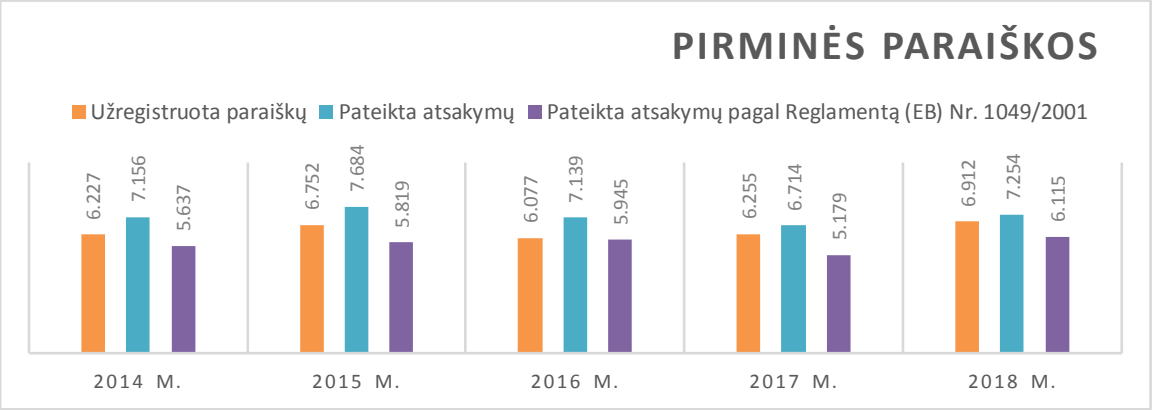
Iš šių pirminių atsakymų 6 117 atsakymų buvo pateikti remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001 (2017 m. – 5 181 atsakymas). Iš šio skaičiaus matyti, kad per vienus metus tokių atsakymų padaugėjo apie 15,3 proc.

Pažymėtina, kad vienas prašymas gali būti susijęs su keliais dokumentais, todėl į jį gali būti pateikti keli skirtingi atsakymai. Kita vertus, tam tikrais atvejais keli prašymai gali būti apjungiami ir į juos gali būti pateiktas vienas atsakymas. Pateiktų atsakymų skaičius, grindžiamas duomenų bazės duomenimis, apima visų rūšių Europos Komisijos tolesnius veiksmus:

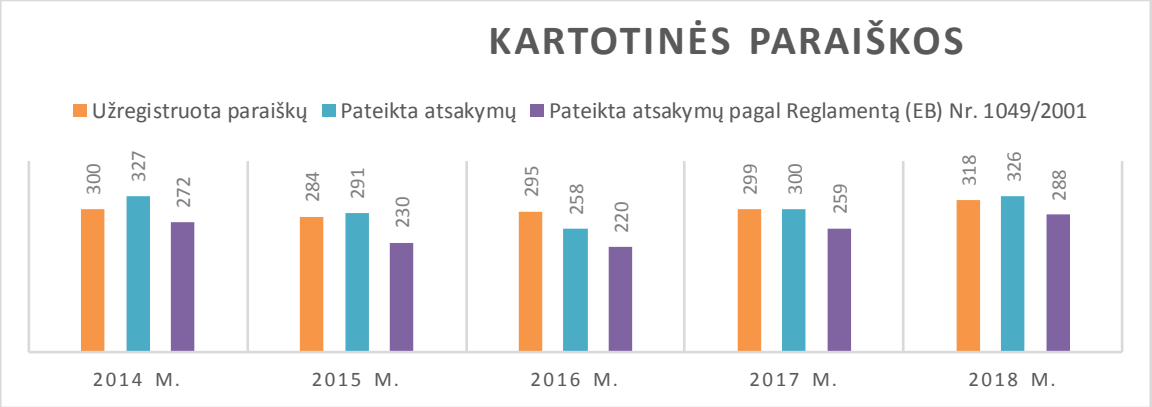
- pradedant pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 pateiktais atsakymais (įskaitant atvejus, kai neturima prašomų dokumentų) ir baigiant
- atsakymais, pateiktais remiantis įvairiais teisiniais pagrindais (dėl paraiškos turinio arba pareiškėjo statuso[27] ir kt.), arba netgi
- atvejais, kai, pareiškėjams nepateikus prašomų paaiškinimų arba neįvykdžius procedūrinių reikalavimų, paraiškos nagrinėjimo procedūra buvo nutraukta.

[26] 2017 m. buvo pateiktos 6 255 pirminės paraiškos, o 2014 m. – 6 227 pirminės paraiškos (remiantis ankstesnių metinių ataskaitų duomenimis).

[27] Pavyzdžiui, atsakymais, pateiktais pagal lojalaus bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis ar kitomis institucijomis principą, arba atsakymais, pateiktais remiantis Gero administracinio elgesio kodeksu, ir kt.

Kartotinių paraiškų, kuriose prašoma, kad Europos Komisija peržiūrėtų pirminius atsakymus, kuriais visiškai arba iš dalies neleista susipažinti su dokumentais, pateikta **318**. Jų skaičius, palyginti su 2017 m., padidėjo beveik 4,4 proc. Šiais duomenimis patvirtinama nuo 2016 m. stebima nuolatinio didėjimo tendencija. Atsakymų į kartotines paraiškas, pateiktų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001, skaičius padidėjo net apie 10 proc.: nuo 259 atsakymų 2017 m. iki 288 atsakymų 2018 m.[28] Nepaisant to, kaip matyti iš toliau pateiktos diagramos, tokių atsakymų skaičius nuo 2014 m. padidėjo apie 5,6 proc.

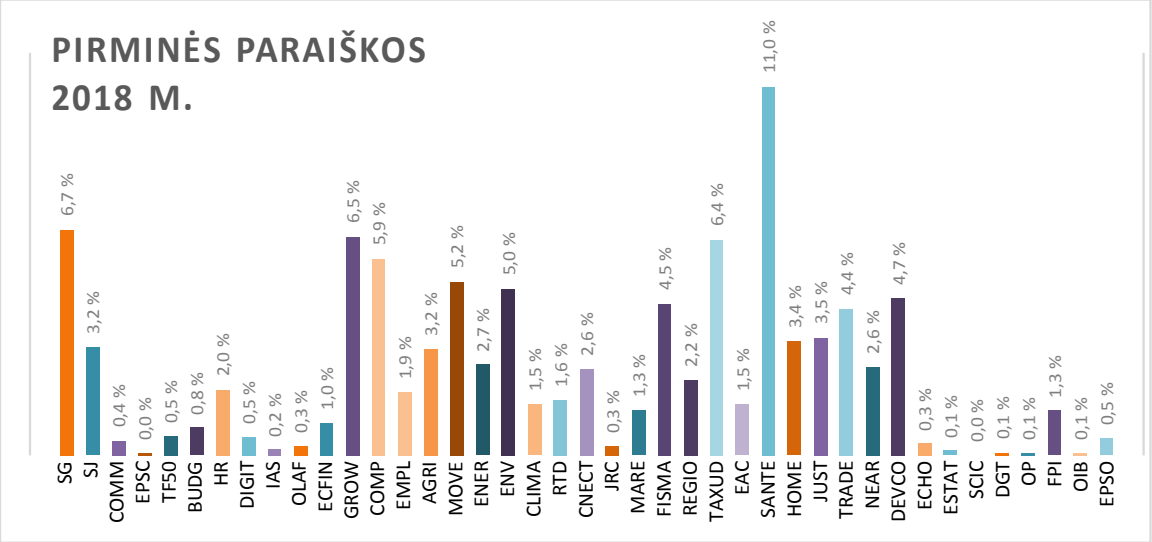
3.2. Paraiškų pagal Europos Komisijos generalinius direktoratus ir (arba) tarnybas dalis (žr. priedo 5 lentelę)

2018 m. daugiausia **pirminių paraiškų** pateikta Sveikatos ir maisto saugos generaliniam direktoratui[29] (11 proc.), po kurio rikiavosi Generalinis sekretoriatas[30] (6,7 proc.) ir Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas[31] (6,5 proc.).

[28] *Ibid.*
[29] Dviejose toliau pateiktose diagramose – SANTE.
[30] Dviejose toliau pateiktose diagramose – SG.
[31] Dviejose toliau pateiktose diagramose – GROW.

Kitos tarnybos, kurioms pateikta po daugiau kaip 5 proc. visų pirminių paraiškų, buvo Mokesčių ir muitų sąjungos generalinis direktoratas[32] (6,4 proc.), Konkurencijos generalinis direktoratas[33] (5,9 proc.) ir Mobilumo ir transporto generalinis direktoratas[34] (5,2 proc.).

Likusiems Europos Komisijos padaliniams pateikta po 5 proc. arba mažiau visų pirminių paraiškų.

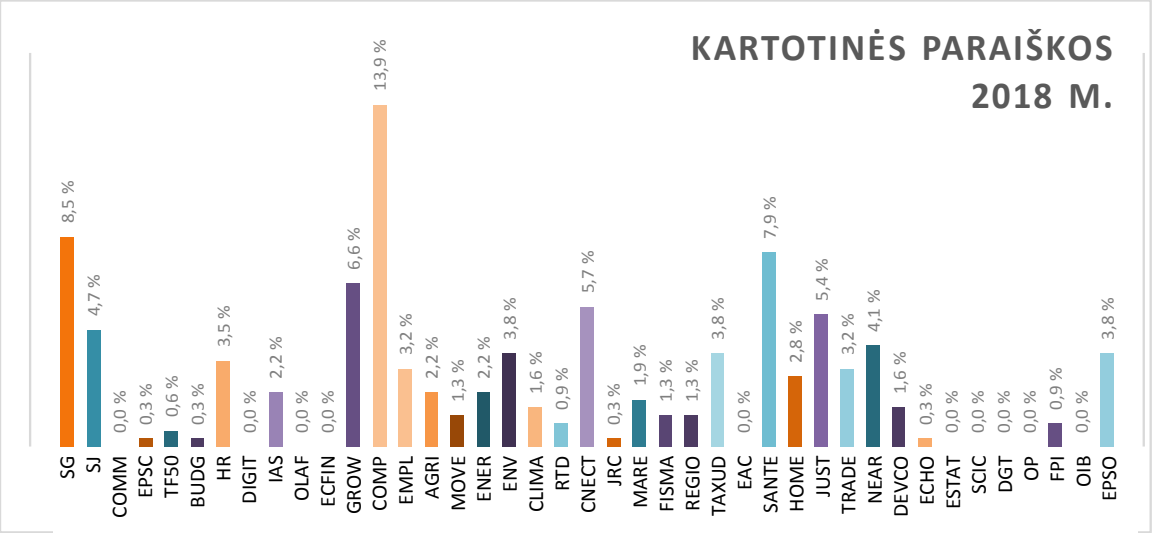

Kalbant apie Generaliniam sekretoriatui pateiktas **kartotines paraiškas**, didžiausia jų dalis buvo susijusi su Konkurencijos generalinio direktorato pateiktais pirminiais atsakymais (13,8 proc. kartotinių paraiškų, o 2017 m. – 19,7 proc.). Po jo rikiavosi Generalinis sekretoriatas (beveik 8,5 proc.) ir Sveikatos ir maisto saugos generalinis direktoratas (beveik 7,9 proc.).

Daugiau kaip po 5 proc. visų kartotinių paraiškų taip pat buvo pateikta dėl pirminių atsakymų, kuriuos pateikė kiti trys Europos Komisijos padaliniai: Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas, Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas[35] ir Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinis direktoratas[36].

Dėl kiekvieno iš likusių Europos Komisijos padalinių pateiktų pirminių atsakymų pateikta mažiau nei po 5 proc. kartotinių paraiškų.

[32] Dviejose toliau pateiktose diagramose – TAXUD.
[33] Dviejose toliau pateiktose diagramose – COMP.
[34] Dviejose toliau pateiktose diagramose – MOVE.
[35] Toliau pateiktoje diagramoje – CNECT.
[36] Toliau pateiktoje diagramoje – JUST.

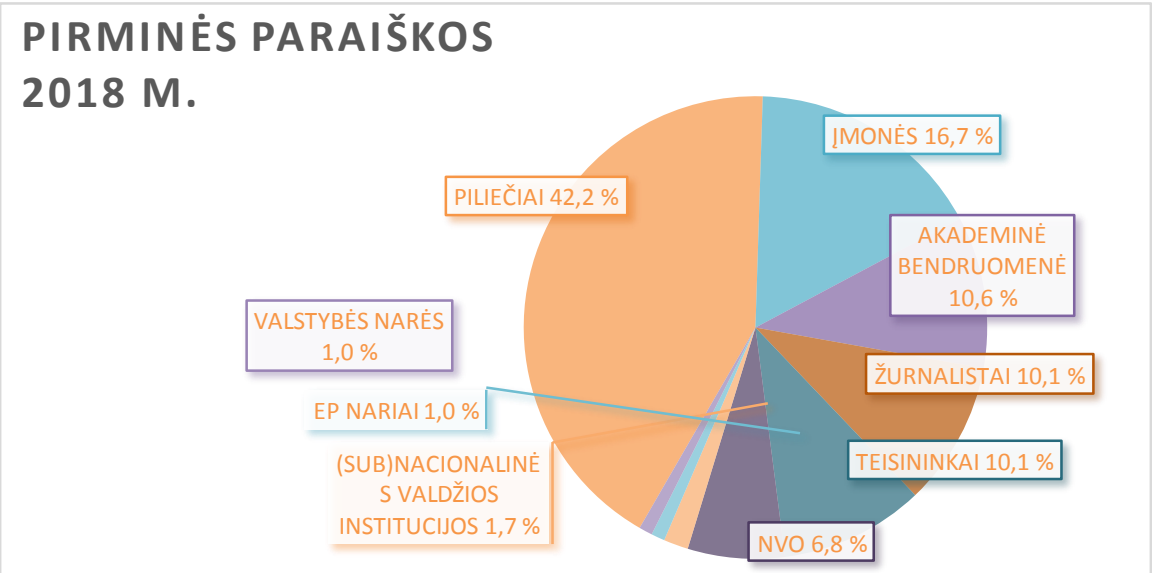

3.3. Pareiškėjų socialinis ir profesinis profilis (priedo 6 lentelė)

Interneto svetainėje „Europa“ pateikiamoje paraiškos formoje pareiškėjai gali nurodyti savo socialinį ir (arba) profesinį profilį, pasirinkdami vieną iš šių devynių kategorijų: piliečiai, akademinės bendruomenės nariai, teisininkai, žurnalistai, nevyriausybinės organizacijos, įmonės, Europos Parlamento nariai, subnacionalinės valdžios institucijos arba valstybės narės valdžios institucijos[37]. Statistikos tikslais kategorijai „piliečiai“ priskiriami pareiškėjai, nurodę būtent tokį savo profilį, taip pat jokios socialinės ir (arba) profesinės kategorijos nepasirinkę pareiškėjai.

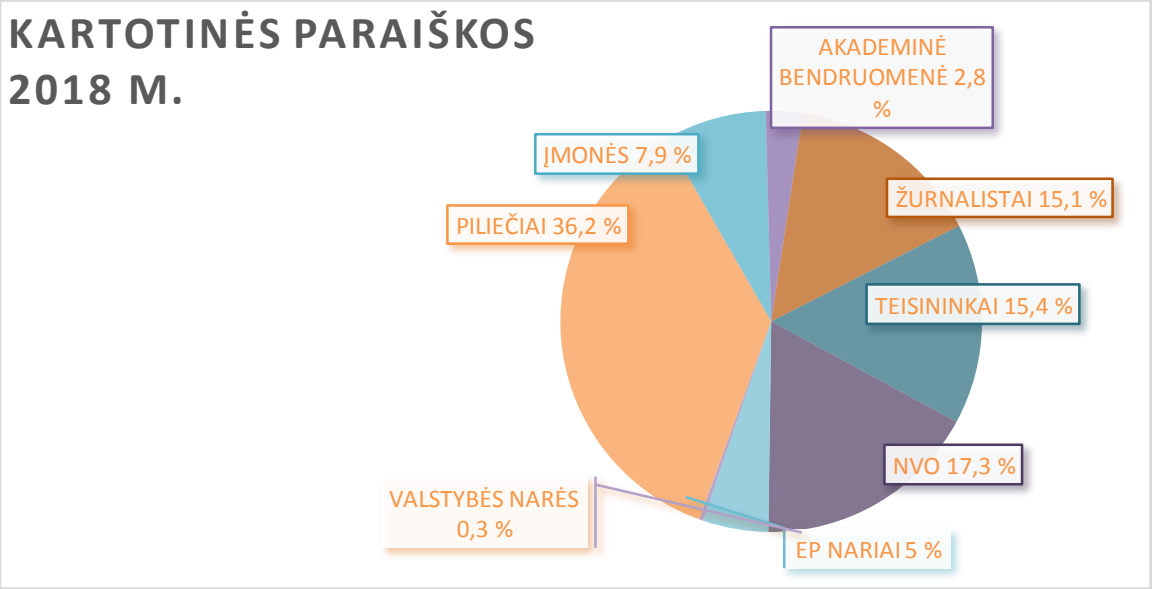
2018 m., kaip ir ankstesniais metais, daugumą **pirminių paraiškų** pateikė *piliečiai*. Iš tikrųjų šios kategorijos pareiškėjai pateikė apie 42,2 proc. paraiškų.

Antroje vietoje pagal daugiausia paraiškų pateikusių pareiškėjų skaičių buvo nebe *akademinės bendruomenės nariai*, kaip 2017 m., o *įmonės*, pateikusios beveik 16,7 proc. pirminių paraiškų. Trečioji vieta atiteko *akademinės bendruomenės nariams* (apie 10,6 proc.), o nuo jų nedaug atsiliko *teisininkai* ir *žurnalistai* (po apytiksliai 10,1 proc.).

[37] Pastaroji yra nauja kategorija, 2018 m. nustatyta siekiant atsižvelgti į tai, kad pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 valstybių narių nacionalinės valdžios institucijos turi teisę teikti paraiškas leisti susipažinti su dokumentais.

Daugumą **kartotinių paraiškų** 2018 m. pateikė *piliečiai* – beveik 36,2 proc. tokių paraiškų (2017 m. – 24,7 proc.). Antroje vietoje buvo *nevyriausybinės organizacijos*, 2018 m. pateikusios nemažai kartotinių paraiškų – net 17,3 proc. (2017 m. – 13,2 proc.). Trečioji vieta atiteko *teisininkams*, pateikusiems daugiau kaip 15,4 proc. kartotinių paraiškų. *Žurnalistai* taip pat pateikė gerokai daugiau kartotinių paraiškų ir 2018 m. buvo ketvirta pagal aktyvumą pareiškėjų kategorija (2018 m. jie pateikė 15,1 proc., o 2017 m. – 7,2 proc. kartotinių paraiškų). Nuo jų nedaug atsiliko *įmonės* (pateikė beveik 7,9 proc. tokių paraiškų), *Europos Parlamento nariai* (5 proc.), *akademinės įstaigos ir moksliniai institutai* (2,8 proc.) ir *valstybės narės* (0,3 proc.).

3.4. Pareiškėjų geografinė kilmė (priedo 7 lentelė)

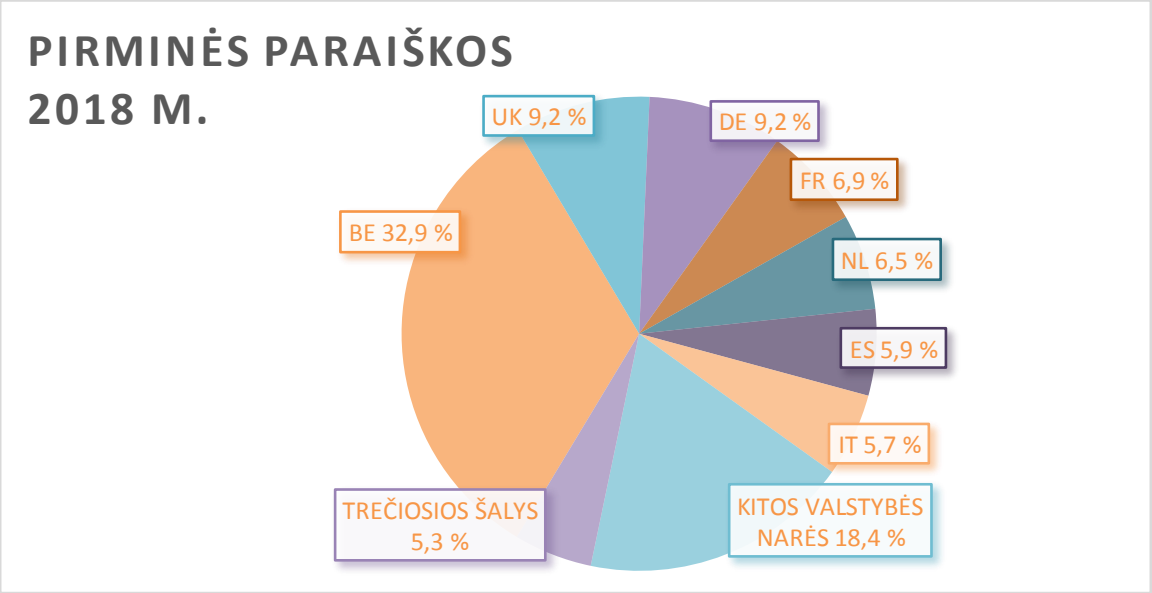
Kalbant apie **pirminių paraiškų** geografinį pasiskirstymą, daugiausia paraiškų leisti susipažinti su dokumentais, kaip ir 2017 m., gauta iš trijų šalių: Belgijos, Jungtinės Karalystės ir Vokietijos. Iš tikrųjų 2018 m. iš šių trijų šalių gauta apie 51,3 proc. pirminių paraiškų. Kalbant konkrečiau, didžiausią dalį (apie 32,9 proc.) pirminių paraiškų, kaip ir anksčiau, pateikė Belgijoje gyvenantys arba įsikūrę pareiškėjai (2017 m. – apie 25,7 proc.).

Antroje vietoje – Jungtinė Karalystė, iš kurios gauta daugiau kaip 9,2 proc. pirminių paraiškų. Palyginti su 2017 m., kai iš Jungtinės Karalystės buvo gauta beveik 15,2 proc. pirminių paraiškų, šis skaičius gerokai sumažėjo.

Trečioji vieta atiteko Vokietijai, iš kurios gauta beveik 9,2 proc. pirminių paraiškų (2017 m. – beveik 12 proc.).

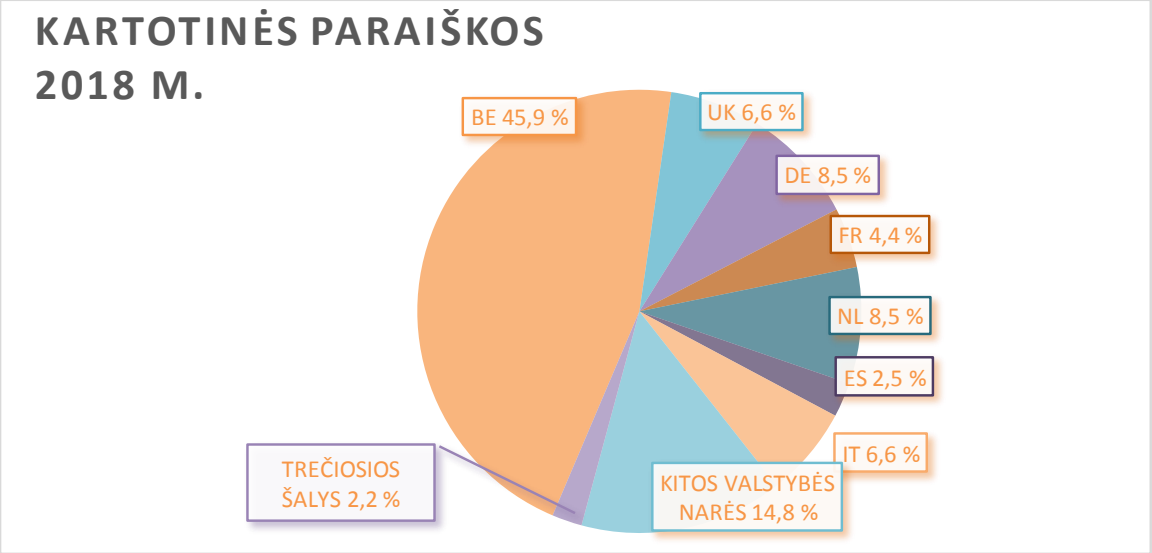
Ketvirtoje vietoje buvo Prancūzija (pateikusi 6,9 proc. pirminių paraiškų), o nuo jos nedaug atsiliko Nyderlandai (6,5 proc.), Ispanija (beveik 5,9 proc.) ir Italija (5,7 proc.).

Kalbant apie likusias 21 valstybę narę, kiekviena iš jų pateikė mažiau nei po 3 proc. visų paraiškų. Teise susipažinti su dokumentais taip pat toliau naudojosi pareiškėjai, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę trečiosiose šalyse. Jų pateiktų pirminių paraiškų skaičius išliko stabilus ir sudarė daugiau kaip 5,3 proc. visų pirminių paraiškų (2017 m. buvo užregistruotas panašus jų pateiktų paraiškų skaičius, t. y. beveik 5 proc.).

Kalbant apie **kartotinių paraiškų** geografinį pasiskirstymą, daugiausia tokių paraiškų, kaip ir praėjusiais metais, gauta iš Belgijos pareiškėjų (bendras tokių paraiškų skaičius padidėjo iki daugiau kaip 45,9 proc.; palyginimui – 2017 m. iš Belgijos buvo gauta beveik 30,6 proc. paraiškų). Po jos rikiavosi Vokietija ir Nyderlandai (abi šalys pateikė po apytiksliai 8,5 proc. paraiškų). Kitos valstybės narės, iš kurių gauta daugiau kaip po 4 proc. paraiškų, buvo Jungtinė Karalystė ir Italija (abi po 6,6 proc.) ir Prancūzija (4,4 proc.).

Kalbant apie likusias 21 valstybę narę, iš jų gautos paraiškos sudarė po 2,5 proc. arba mažiau visų paraiškų. Galiausiai pareiškėjų, gyvenančių arba turinčių registruotą buveinę trečiosiose šalyse, pateiktos kartotinės paraiškos sudarė beveik 2,2 proc. visų paraiškų (2017 m. – 3,6 proc.).

4. TEISĖS SUSIPAŽINTI SU DOKUMENTAIS IŠIMČIŲ TAIKYMAS

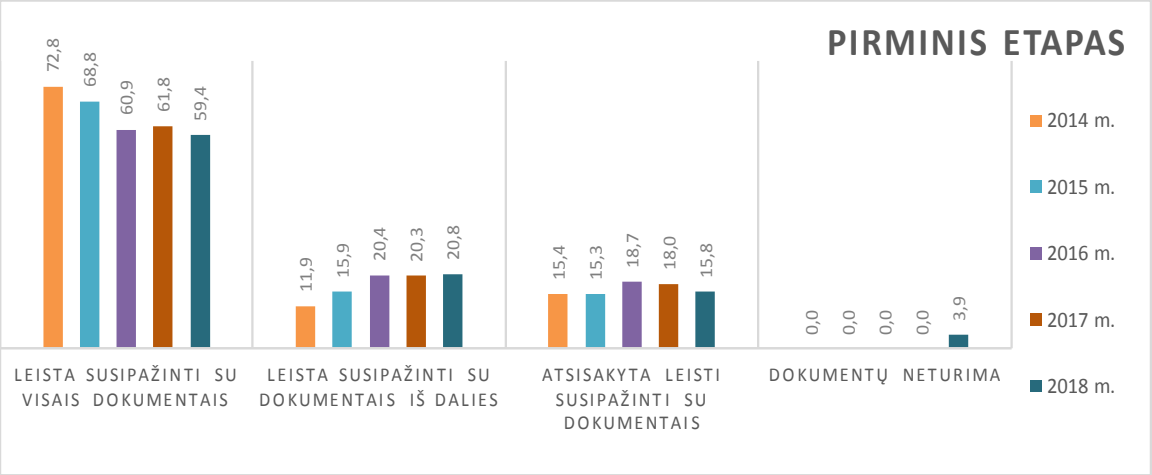
Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 numatytai teisei susipažinti su dokumentais taikoma keletas konkrečių išimčių, išdėstytų šio reglamento 4 straipsnyje. Bet koks visiškas arba dalinis atsisakymas leisti susipažinti su dokumentais turi būti pagrindžiamas bent viena iš šių išimčių.

4.1. Galimybės susipažinti su dokumentais būdai (priedo 8 ir 9 lentelės)

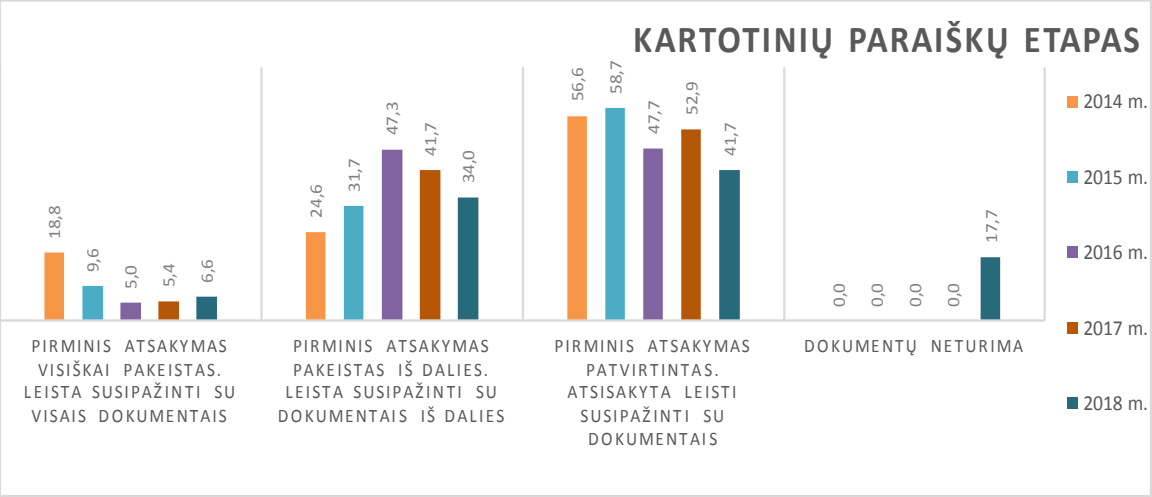
2018 m. **pirminiu etapu** visiškai arba iš dalies susipažinti su dokumentais buvo leista daugiau kaip 80,2 proc. atvejų (nuo 2017 m., kai šis dydis siekė 82 proc., jis šiek tiek sumažėjo).

Taip pat šiek tiek sumažėjo atsakymų, kuriais suteikiama galimybė visapusiškai susipažinti su dokumentais, dalis (2017 m. ji siekė 61,8 proc., o 2018 m. – 59,4 proc.). Nepaisant to, atsakymų, kuriais suteikiama galimybė susipažinti su dokumentais iš dalies, dalis šiek tiek padidėjo (nuo 20,3 proc. 2017 m. iki daugiau kaip 20,8 proc. 2018 m.).

Tuo pat metu ir toliau nežymiai mažėjo visiškai atmestų paraiškų susipažinti su dokumentais procentinė dalis. Ši tendencija stebima nuo 2016 m.: 2018 m. buvo visiškai atmesta apie 15,8 proc., 2017 m. – mažiau nei 18 proc., o 2016 m. – mažiau nei 19 proc. visų paraiškų.

2018 m. **kartotinių paraiškų etapu** buvo patvirtinta apie 41,7 proc. pirminių atsakymų, dėl kurių buvo pateiktos kartotinės paraiškos (2017 m. – 52,9 proc.). Beveik tiek pat pirminių atsakymų (40,6 proc.) buvo visiškai arba iš dalies panaikinti (2017 m. – apie 47,1 proc.).

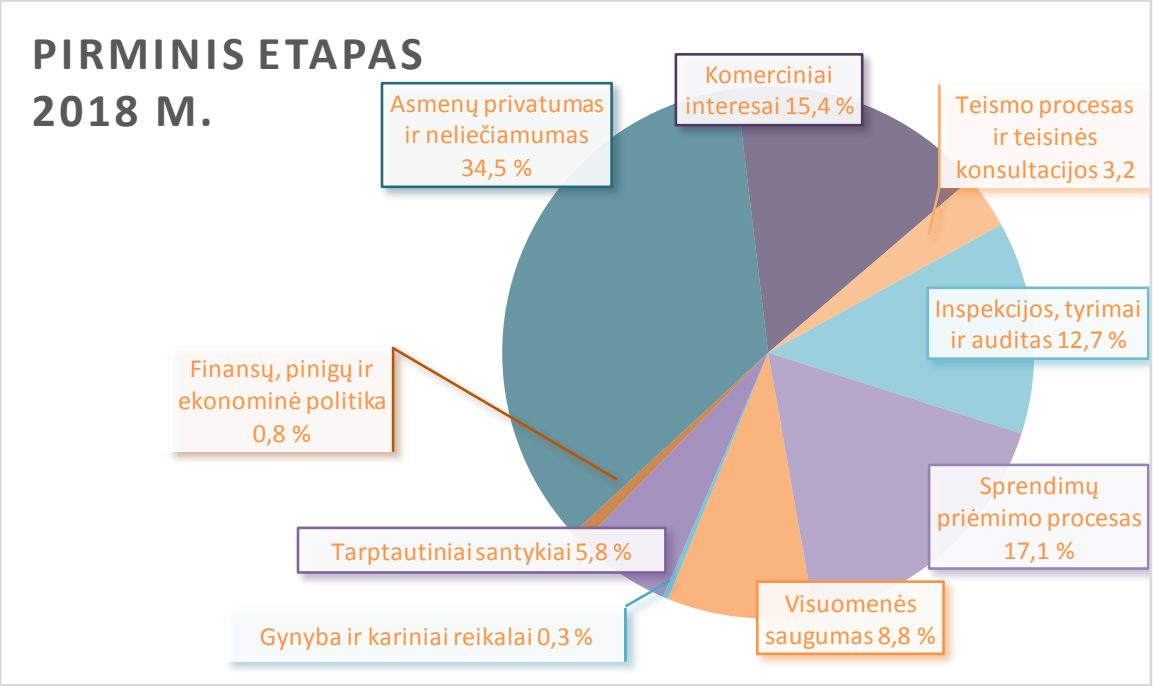

4.2. Teisei susipažinti su dokumentais taikytos išimtys[38] (priedo 10 lentelė)

4.2.1. Pirminis etapas

2018 m. *asmens privatumo ir neliečiamumo* apsauga[39] ir toliau buvo pagrindinė priežastis, dėl kurios Europos Komisija pirminiu etapu dažniausiai (visiškai arba iš dalies) atsisakė suteikti galimybę susipažinti su dokumentais. Ši išimtis buvo taikyta 34,5 proc. atvejų, kai buvo atsisakyta leisti susipažinti su dokumentais (2017 m. – beveik 31,4 proc. atvejų). Kaip ir praėjusiais metais, didelė dalis šių atsisakymo leisti susipažinti su dokumentais atvejų buvo grindžiami reikalavimu neskelbti šiuose dokumentuose nurodytų žemesniojo lygio pareigūnų arba trečiųjų šalių atstovų pavardžių, kaip nustatyta taikomuose duomenų apsaugos teisės aktuose.

[38] Pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnį.
[39] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies b punkte.

Antroji dažniausiai taikyta išimtis susijusi su *komercinių interesų* apsauga[40]. Šia išimtimi buvo pagrįsta daugiau kaip 15,4 proc. (dalinio arba visiško) atsisakymo leisti susipažinti su dokumentais atvejų[41].

Trečioje vietoje – beveik tiek pat kartų taikyta išimtis, kuria siekiama apsaugoti *vykstantį sprendimų priėmimo procesą*[42]. Ja taip pat buvo pagrįsta daugiau kaip 15,1 proc. atvejų[43].

Europos Komisija taip pat taikė išimtį, susijusią su *inspekcijų, tyrimų ir audito tikslų*[44] apsauga, tačiau ja buvo pagrįsta mažiau nei 12,7 proc. (visiško arba dalinio) atsisakymo leisti susipažinti su dokumentais atvejų (2017 m. – beveik 17,7 proc. atvejų). Iš šių duomenų matyti, kad atvejų, kai taikoma ši išimtis, skaičius nedaug, bet nuolat mažėja, taigi institucija rečiau taiko šią išimtį.

Gerokai padaugėjo atvejų, kai buvo santykiniai pasinaudota išimtimi, kuria apsaugomas *visuomenės saugumas*[45] – tokių atvejų skaičius padidėjo nuo 5,4 proc. 2017 m. iki beveik 8,8 proc. 2018 m.

Išimtimi, kuria numatoma apsaugoti *tarptautinius santykius*[46], buvo pagrįsti beveik 5,8 proc. neigiamų pirminių atsakymų (2017 m. – 4 proc., o 2016 m. – 3,4 proc.) – iš to matyti, kad Europos Komisija nedaug, tačiau vis dažniau taiko šią išimtį.

Likusiomis Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatytomis išimtimis institucija, pirminiu etapu atsisakydama suteikti galimybę iš dalies arba visiškai susipažinti su prašomais dokumentais, pasinaudojo mažiau nei 4 proc. atvejų.

[40] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje įtraukoje.
[41] 2017 m. – 16,8 proc. atvejų.
[42] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje.
[43] 2017 m. – 16,3 proc. atvejų.
[44] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje.
[45] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje.
[46] Ši išimtis nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje.

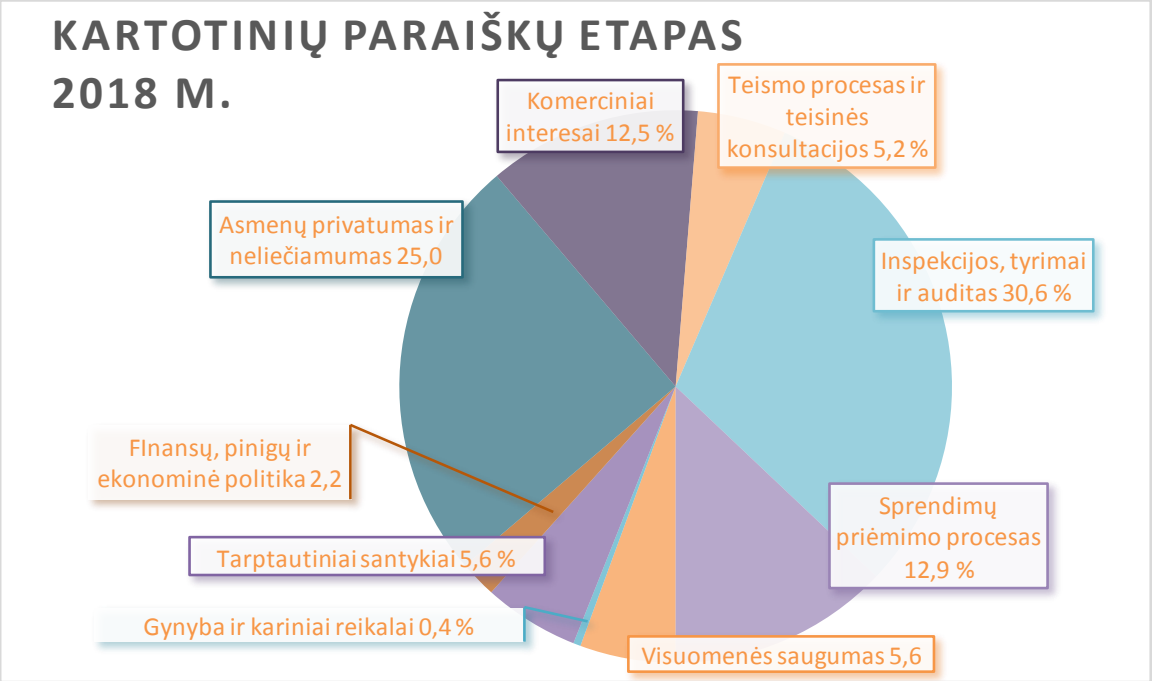
4.2.2. Kartotinių paraiškų etapas

Pagrindinė priežastis, dažniausiai taikyta (visiškam arba daliniam) atsisakymui leisti susipažinti su dokumentais pagrįsti, kaip ir 2017 m., buvo *inspekcijų, tyrimų ir audito tikslų* apsauga (2018 m. ši išimtis taikyta 30,6 proc. atvejų, o 2017 m. – beveik 35 proc. atvejų).

Antroje vietoje – išimtis, kuria apsaugomas *asmens privatumas ir neliečiamumas* (25 proc. atvejų, o 2017 m. – beveik 26,1 proc. atvejų). Trečioje vietoje – rečiau taikyta išimtis, kuria apsaugomi *komerciniai interesai* (2018 m. – 12,5 proc. atvejų, o 2017 m. – 13,2 proc. atvejų). Šiais duomenimis patvirtinama, kad nuo 2016 m., kai šia išimtimi buvo pagrįsta 15,9 proc. kartotinių paraiškų etapu pateiktų atsisakymų leisti susipažinti su dokumentais, ji taikoma vis rečiau.

Ketvirtoje vietoje buvo išimtis, kuria apsaugomas institucijos *sprendimų priėmimo procesas*. Šia išimtimi buvo pagrįsta 12,9 proc. atvejų (įskaitant beveik 10,8 proc. atvejų, kai buvo siekiama apsaugoti vykstantį sprendimų priėmimo procesą). Iš šių duomenų matyti, kad ši išimtis, atrodo, taikoma ne taip pastoviai (atvejų, kai buvo taikoma ši išimtis, dalis jau sumažėjo nuo apytiksliai 12,2 proc. 2017 m. ir 20,2 proc. 2016 m.).

Penktoje vietoje pagal dažnumą – institucijos taikytos išimtys, kuriomis apsaugomas viešasis interesas, susijusios su atitinkamai *tarptautiniais santykiais* ir *visuomenės saugumu*. Kiekviena iš jų buvo pagrįsta po 5,6 proc. atvejų.

5. SKUNDAI EUROPOS OMBUDSMENUI

2018 m. Europos ombudsmenas išnagrinėjo 29 skundus prieš Europos Komisiją dėl paraiškų leisti susipažinti su dokumentais nagrinėjimo[47]. Išnagrinėjus didžiąją daugumą šių skundų, t. y. 22 skundus, nenustatyta netinkamo administravimo atvejų[48]. Palyginimui – per pastaruosius dvejus metus Europos ombudsmenas išnagrinėjo mažiau skundų (t. y. 2017 m. – 25 skundus ir 2016 m. – 21 skundą), tačiau atvejų, kuriuos išnagrinėjus buvo pateiktos papildomos arba kritinės pastabos, skaičius buvo panašus (po šešis abejais metais)[49].

2018 m. Europos ombudsmenas pradėjo 29 naujus tyrimus dėl atvejų, kai galimybė susipažinti su dokumentais buvo arba pagrindinė, arba antrinė skundo tema (2017 m. – 25 tyrimus, 2016 m. – 12 tyrimų).

Šiais statistiniais duomenimis patvirtinama nuo 2017 m. stebima nemažo naujų tyrimų skaičiaus didėjimo tendencija[50]. Iš jų taip pat matyti, kad Europos ombudsmenas šiai konkrečiai veiklos sričiai teikia didesnę svarbą.

Dar vienas šios svarbos įrodymas yra tai, kad nuo 2018 m. vasario mėn. Europos ombudsmenas taiko naują vadinamąją pagreitintą skundų dėl galimybės susipažinti su dokumentais nagrinėjimo procedūrą. Pagal šią naują procedūrą Europos ombudsmenas įsipareigojo sprendimus dėl to, ar galima pradėti tyrimą, priimti per penkias darbo dienas nuo skundo gavimo dienos, o sprendimus, susijusius su tyrimais dėl galimybės susipažinti su dokumentais, – per 40 darbo dienų nuo skundo gavimo dienos[51].

6. TEISMINĖ PERŽIŪRA

2018 m., vykstant įvairiems teismo procesams, ES teismai toliau plėtojo jau nemažą teismų praktiką, susijusią su galimybe susipažinti su ES institucijų dokumentais. Ši nauja teismų praktika bus tolesnis Europos Komisijos praktikos taikant Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 orientyras.

6.1. Teisingumo Teismas

2018 m. Teisingumo Teismas priėmė tik vieną svarbesnį sprendimą dėl apeliacinio skundo, susijusio su visuomenės teise susipažinti su dokumentais pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001, kuriame Europos Komisija buvo viena iš teismo proceso šalių (2017 m. buvo priimti aštuoni tokie sprendimai).

[47] Statistiniai duomenys apima visas Europos ombudsmeno nagrinėtas bylas, susijusias su visais Europos Komisijos padaliniais, išskyrus Europos kovos su sukčiavimu tarnybą.

[48] Išnagrinėjus keturis skundus (682/2014/JF, 351/2016/OV, 5/2016/OI, 7/2016/PL) pateiktos pastabos. 21 byla buvo išnagrinėta nepateikiant pastabų / nereikalaujant tolesnių veiksmų.

[49] Žr. Komisijos ataskaitą dėl Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais taikymo 2017 m., p. 11, pateikiama adresu https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/com_2018_663_f1_report_from_commission_en_v3_p1_988979.pdf, toliau – 2017 m. metinė ataskaita dėl galimybės susipažinti su dokumentais.

[50] 2017 m. buvo pradėti 25 nauji tyrimai, 2016 m. – 12 naujų tyrimų (žr. 2017 m. metinę ataskaitą dėl galimybės susipažinti su dokumentais, *op. cit.*, p. 11).

[51] https://www.ombudsman.europa.eu/en/letter/en/89730.

Šis sprendimas buvo priimtas byloje *ClientEarth / Komisija*[52]. Jis svarbus tuo, kad jame išaiškinta sąvokos „teisėkūros dokumentai“, kuria reikalaujama užtikrinti didesnį atvirumą, apimtis.

Teisingumo Teismas pripažino, kad Europos Komisija turi turėti galimybę naudotis apmąstymams skirta erdve tam, kad galėtų priimti sprendimus dėl politinių pasirinkimų ir galimų pateikti pasiūlymų, tačiau nustatė, kad dokumentai, parengti atliekant poveikio vertinimą, priskiriami teisėkūros dokumentų kategorijai. Todėl Teismas nusprendė, kad tokie dokumentai negali būti apsaugomi remiantis bendrąja neatskleidimo visuomenei prezumpcija, nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmoje pastraipoje, ypač jeigu juose pateikiama informacija apie aplinką[53].

Teisingumo Teismas taip pat pabrėžė, kad, neatlikus konkrečios ir individualios analizės, laikinas dokumentų pobūdis negali būti vienintelė priežastis, kuria *per se* pagrindžiamas Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos taikymas[54].

6.2. Bendrasis Teismas

2018 m. Bendrasis Teismas priėmė 27 su Europos Komisija susijusius sprendimus dėl teisės susipažinti su dokumentais pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001. 26-iose bylose Europos Komisija buvo viena iš bylos šalių, o vienoje byloje į bylą įstojo. Daugelyje iš šių bylų daugiausia dėmesio buvo skiriama institucijos pozicijai.

Iš minėtų 27 bylų tik šešiose bylose ginčijamas institucijos sprendimas buvo (iš dalies) panaikintas[55] (vienas iš šių sprendimų buvo priimtas Parlamento).

Be to, iš penkių bylų, susijusių su (daliniu) Europos Komisijos sprendimo panaikinimu, tik keturios bylos buvo susijusios su (daliniu) institucijos atsisakymu leisti susipažinti su tam tikrais dokumentais. Likęs sprendimas dėl (dalinio) sprendimo panaikinimo buvo susijęs su palankiu institucijos sprendimu leisti visuomenei susipažinti su tam tikrais dokumentais, kurie, Bendrojo Teismo nuomone, turėtų būti apsaugomi remiantis kitu teisiniu pagrindu.

Be to, išnagrinėjus 19 iš šių bylų, visiškai arba iš dalies atmesti ieškiniai, iškelti dėl Europos Komisijos priimto sprendimo.

Trijose bylose Bendrasis Teismas nusprendė, kad nėra būtinybės priimti sprendimą, o vienoje byloje[56] ieškinys dėl Europos Komisijos priimto sprendimo panaikinimo pripažintas nepriimtinu. Galiausiai dar vienoje byloje priimta nutartis išbraukti bylą iš registro.

---

[52] 2018 m. rugsėjo 4 d. Sprendimas ClientEarth / Komisija, C-57/16 P, EU:C:2018:660 (toliau – Sprendimas *ClientEarth*).

[53] *Ibid.*, 101 punktas.

[54] *Ibid.*, 111 punktas.

[55] 2018 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Falcon Technologies International LLC* / *Europos Komisija*, T-875/16, EU:T:2018:877; 2018 m. gegužės 3 d. Sprendimas *Maltos Respublika* / *Europos Komisija*, T-653/16, EU:T:2018:241; 2018 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *VG, kaip MS turto paveldėtoja* / *Europos Komisija*, sujungtos bylos T-314/16 ir T-435/16, EU:T:2018:841; 2018 m. kovo 22 d. Sprendimas *De Capitani* / *Europos Parlamentas*, T-540/15, EU:T:2018:167; 2018 m. spalio 4 d. Sprendimas *Daimler AG* / *Europos Komisija*, T-128/14, EU:T:2018:643; 2018 m. vasario 7 d. Sprendimas *Access Info Europe* / *Europos Komisija*, T-852/16, EU:T:2018:69.

[56] 2018 m. gegužės 15 d. Nutartis *Commune de Fessenheim ir kt.* / *Europos Komisija*, T-726/17, EU:T:2018:291.

2018 m. plėtodamas šią teismų praktiką, Bendrasis Teismas išaiškino klausimus, susijusius su įvairiomis temomis: pradedant procedūriniais aspektais ir baigiant labiau esminiais klausimais, kylančiais įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001.

6.2.1. Kai kurių procedūrinių taisyklių išaiškinimas

Dėl procedūrinių taisyklių Bendrasis Teismas pakartojo savo išvadą, kad pirminis atsakymas, kaip apibrėžta šio reglamento 7 straipsnio 1 dalyje, iš esmės yra neskundžiamas, išskyrus išskirtines aplinkybes, kai jis tampa niekiniu dėl tokių trūkumų kaip pareiškėjo neinformavimas apie jo *teisių gynimo priemones* arba kai tokia yra galutinė institucijos pozicija[57].

Tik patvirtinamasis sprendimas gali daryti teisinį poveikį, kuris gali turėti įtakos pareiškėjo interesams, todėl dėl tokio sprendimo pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnį gali būti pateikiamas ieškinys dėl panaikinimo[58].

Priimant patvirtinamąjį sprendimą pareiškėjo neinformavimas apie teisių gynimo priemones, kuriomis jis gali pasinaudoti, nėra esminių procedūrinių reikalavimų pažeidimas, dėl kurio būtų galima panaikinti ginčijamą sprendimą, jeigu toks pažeidimas neturi įtakos pareiškėjo teisinei padėčiai. Taip yra tuo atveju, kai pareiškėjas, nepaisant trūkstamos informacijos apie turimas teisių gynimo priemones, gali žinoti apie šias priemones ir pareikšti ieškinį dėl ginčijamo patvirtinamojo sprendimo panaikinimo[59]. Be to, institucija bet kuriuo paraiškos nagrinėjimo etapu, be kita ko, pirmą kartą, gali identifikuoti naujus dokumentus, kurie gali būti priskirti prie paraiškos[60].

Nors institucijos negalima pagrįstai kaltinti dėl to, kad suteikė galimybę susipažinti su dokumentais remdamasi tariamai nekonkrečia paraiška, nepaprašiusi pareiškėjo jos patikslinti, ji negali atmesti prašymo kaip nepakankamai konkretaus, prieš tai nepaprašiusi pareiškėjo pateikti papildomų patikslinimų[61].

Be to, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad vienintelis Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 7 ir 8 straipsniuose nustatytų *terminų* tikslas yra užtikrinti greitą paraiškų leisti susipažinti su dokumentais tvarkymą[62].

Todėl Bendrasis Teismas pakartojo, kad Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 7 ir 8 straipsniuose nustatytų terminų praleidimas nereiškia, kad institucija netenka teisės priimti sprendimą, ir kad tai nėra tinkamas pagrindas jo panaikinimui pagrįsti[63].

Tokia išvada niekaip nesusijusi su tuo, kad nustatytas terminas, per kurį reikia pateikti ieškinį dėl panaikinimo, priešingai, yra privalomas ir kad jam pasibaigus pradėtas teismo procesas laikomas nepriimtinu[64].

---

[57] Žr. 2018 m. gruodžio 11 d. Sprendimo *Arca Capital Bohemia a.s.* / *Europos Komisija*, T-441/17, EU:T:2018:899, 18–20 punktus.

[58] Žr. 2018 m. spalio 9 d. Sprendimo *Pint* / *Europos Komisija*, T-634/17, EU:T:2018:662, 17 punktą.

[59] Žr. 2018 m. vasario 5 d. Sprendimo *Edeka-Handelsgesellschaft Hessenring mbH* / *Europos Komisija*, T-611/15, EU:T:2018:63, 47–50 punktus.

[60] Žr. Sprendimo *Maltos Respublika / Europos Komisija*, *op. cit.*, 84 punktą.

[61] *Ibid.*, 82 punktas.

[62] *Ibid.*, 85 punktas.

[63] *Ibid.*, 86 punktas; 2018 m. liepos 11 d. Sprendimas *Rogesa* / *Europos Komisija*, T-643/17, EU:T:2018:423, 43 ir 48 punktai.

[64] Žr. Nutarties *Commune de Fessenheim ir kt.* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 30–31 punktus.

Bendrasis Teismas taip pat pakartojo, kad institucijos pareiškimui, jog ji *neturi prašomų dokumentų*, taikoma teisėtumo prezumpcija[65]. Be to, tai, ar institucijos sprendimas yra teisėtas, turi būti vertinama atsižvelgiant į jo priėmimo metu buvusias faktines aplinkybes ir galiojusius teisės aktus[66], todėl teisminiu etapu negalima pateikti naujų argumentų dėl jo teisėtumo[67].

Kalbant apie *motyvus*, kuriuos turi pateikti institucija, Bendrasis Teismas patvirtino, kad galima pateikti dokumentų, su kuriais leisti susipažinti buvo atsisakyta, pobūdžio ir turinio aprašymą, taip pat nurodyti aplinkybes, kuriomis jie buvo parengti, ir atsisakymo motyvus[68].

Motyvų pareiškimo tikslas yra aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyti institucijos argumentus, kad pareiškėjas galėtų sužinoti priimto sprendimo motyvus, o kompetentingas teismas – vykdyti jam suteiktus peržiūros įgaliojimus[69].

Todėl motyvų pareiškimas laikomas tinkamu, jeigu pareiškėjas, juo remdamasis, gali suprasti ir nustatyti, pirma, ar prašomas dokumentas iš tikrųjų priskiriamas išimties, kuria remiamasi, taikymo sričiai ir, antra, ar iš tikrųjų būtina užtikrinti su minėta išimtimi susijusią apsaugą[70].

Taigi institucija neturi konkrečiai pagrįsti kiekvieno vertinimo, kuriuo pagrindžiamas tas motyvavimas, aspekto[71] arba išsamiai nurodyti visų reikšmingų faktinių ir teisinių aplinkybių[72] ir gali pateikti motyvus pagal dokumentų kategorijas[73].

Be to, kai kuriais atvejais gali būti pakankama sprendime pateikti nuorodą į ankstesniame sprendime, apie kurį pranešta pareiškėjui, išdėstytus motyvus[74].

Kalbant apie *galimybės iš dalies susipažinti su dokumentais* vertinimą, Bendrasis Teismas pakartojo, kad toks vertinimas turi būti atliekamas atsižvelgiant į proporcingumo principą. Todėl galimybė iš dalies susipažinti su dokumentu turi būti suteikiama, jeigu tikslas, kurio institucija siekia atsisakydama suteikti galimybę susipažinti su dokumentu, gali būti pasiektas tik įslaptinant tas dalis, kurios gali pakenkti saugomam visuomenės interesui[75].

Institucija neturi nustatyti, kas pareiškėjui yra reikšminga ir kas neturi reikšmės[76]. Todėl institucija turi atskleisti tas dokumentų dalis, kurios yra tik aprašomojo pobūdžio, jeigu jose nepateikiama jokia teisinio ar strateginio pobūdžio pozicija, kuriai taikomos

---

[65] Žr. 2018 m. balandžio 23 d. Sprendimo *Verein Deutsche Sprache eV* / *Europos Komisija*, T-468/16, EU:T:2018:207, 35 punktą.

[66] Žr. Sprendimo *Rogesa / Europos Komisija, op. cit.*, 91 punktą; 2018 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Sumner* / *Europos Komisija*, T-152/17, EU:T:2018:875, 42 punktą.

[67] Žr. 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *CEE Bankwatch Network* / *Europos Komisija*, T-307/16, 133 ir 140 punktus.

[68] Žr. Sprendimo *Access Info Europe / Europos Komisija, op. cit.*, 89 punktą.

[69] Žr. Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija, op. cit.*, 80 punktą.

[70] Žr. 2018 m. vasario 8 d. Sprendimo *Pagkyprios organismos ageladotrofon (POA) Dimosia Ltd* / *Europos Komisija*, T-74/16, EU:T:2018:75, 77 punktą.

[71] Žr. Sprendimo *Falcon Technologies International LLC* / *Europos Komisija, op. cit.*, 69 punktą.

[72] Žr. Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija, op. cit.*, 80 punktą.

[73] Žr. Sprendimo *Pagkyprios organismos ageladotrofon (POA) Dimosia Ltd / Europos Komisija, op. cit.*, 78 punktą.

[74] Žr. prendimo *Edeka-Handelsgesellschaft Hessenring mbH / Europos Komisija, op. cit.*, 37–38 punktus.

[75] Žr.Sprendimo *Access Info Europe / Europos Komisija, op. cit.*, 110–111 punktus.

[76] Žr. Sprendimo *Falcon Technologies International LLC* / *Europos Komisija, op. cit.*, 102 punktą.

Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nurodytos išimtys[77]. Nepaisant to, galimybė iš dalies susipažinti su dokumentu neturi būti suteikiama, jeigu dėl to būtų įslaptintas beveik visas dokumento turinys[78].

Kalbant apie *konsultacijas su* dokumentus parengusiomis *valstybėmis narėmis*, Bendrasis Teismas priminė, kad šis reikalavimas nebūtinas, kai akivaizdu, kad taikoma viena išimtis[79]. Vis dėlto, rengiant minėtas konsultacijas, pakanka *prima facie* įvertinti valstybės narės prieštaravimus, ir institucija neturi atlikti išsamaus pastarųjų vertinimo[80].

Nepaisant to, valstybei narei pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnį nesuteikiama bendra ir besąlygiška veto teisė, nes ji turi pateikti tinkamus motyvus[81].

Šiuo požiūriu reikėtų pažymėti, kad valstybė narė, kitaip nei kitos trečiosios šalys, norėdama pareikalauti, kad institucija atsisakytų leisti susipažinti su jos parengtu dokumentu, gali taikyti išimtį, susijusią su institucijos sprendimų priėmimo proceso apsauga[82]. Be to, kad galėtų pareikšti prieštaravimą, nagrinėjamą dokumentą parengusi valstybė narė neturi iš anksto pateikti konkretaus oficialaus prašymo[83].

Atsižvelgiant į tai, institucijos sprendime turi būti ne tik nurodoma, kad atitinkama valstybė narė pareiškė prieštaravimą tam, kad būtų atskleistas prašomas dokumentas, bet ir išdėstomi valstybės narės pateikti motyvai, iš kurių matyti, kad taikoma viena iš Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnyje nustatytų teisės susipažinti su dokumentais išimčių[84].

Taip pat reikėtų pažymėti, kad valstybė narė, atsižvelgdama į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnyje numatytą atitinkamos valstybės narės teisę į veiksmingą teisinę gynybą, gali remtis visais pagrindais, kuriais kvestionuojamas institucijos sprendimo teisėtumas[85].

[77] Žr. 2018 m. vasario 7 d. Sprendimo *Access Info Europe* / *Europos Komisija*, T-851/16, EU:T:2018:69, 120 punktą.
[78] Sprendimas *Falcon Technologies International LLC* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 104 punktas.
[79] 2018 m. rugsėjo 19 d. Sprendimas *Chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-Ouest (port de Brest)* / *Europos Komisija*, T-39/17, EU:T:2018:560, 110 punktas.
[80] 2018 m. vasario 8 d. Sprendimas *Pagkyprios organismos ageladotrofon (POA) Dimosia Ltd* / *Europos Komisija*, T-74/16, EU:T:2018:75, 66–67 punktai.
[81] 2018 m. lapkričio 21 d. Sprendimas *Stichting Greenpeace Nederland ir Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* / *Europos Komisija*, T-545/11 RENV, EU:T:2018:817, 40 ir 41 punktai.
[82] Žr. Sprendimo *Pagkyprios organismos ageladotrofon (POA) Dimosia Ltd / Europos Komisija*, *op. cit.*, 36–38 ir 40–42 punktus.
[83] *Ibid.*, 33 punktas.
[84] *Ibid.*, 56 punktas.
[85] 2018 m. gegužės 3 d. Sprendimas *Maltos Respublika* / *Europos Komisija*, T-653/16, EU:T:2018:241, 41–42 punktai.

Vis dėlto valstybė narė, ginčydama sprendimą suteikti galimybę susipažinti su dokumentais, negali remtis procedūriniais pažeidimais, susijusiais su pirminių ar kartotinių paraiškų nagrinėjimu institucijoje, įskaitant terminus, nustatytus tik pareiškėjo naudai[86].

Bendrasis Teismas taip pat patvirtino, kad šiomis aplinkybėmis institucijos *pareigos bendradarbiauti* su valstybe nare pažeidimas gali turėti įtakos institucijos sprendimo suteikti galimybę susipažinti su tos valstybės narės parengtais dokumentais teisėtumui[87].

Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 263 straipsnį atlikdamas teisės akto teisėtumo peržiūrą, neturi jurisdikcijos nustatyti įpareigojimo. Atsižvelgiant į tai, jis negali įpareigoti institucijos suteikti galimybę susipažinti su prašomais dokumentais[88].

Be to, Bendrasis Teismas patvirtino savo ankstesnę praktiką, pagal kurią nebėra pagrindo priimti sprendimą dėl ieškinio dėl neigiamo sprendimo panaikinimo, jeigu institucija, oficialiai nepanaikindama ginčijamo sprendimo, priima naują palankų sprendimą, kuriuo suteikiama galimybė susipažinti su prašomais dokumentais, ir taip visiškai patenkina pareiškėjo prašymą[89].

6.2.2. Kai kurių materialinės teisės normų išaiškinimas

2018 m. Bendrasis Teismas taip pat nagrinėjo keletą Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 materialinės teisės normų.

Kalbant apie išimtį, susijusią su *tarptautinių santykių apsauga*[90], Bendrasis Teismas keliose bylose pripažino, kad institucija šioje srityje turi didelę diskreciją[91].

Tokia didelė diskrecija susijusi su ypatingu saugomų interesų jautrumu ir svarba, taip pat su būtinybe, kad institucija itin atsargiai priimtų sprendimą, kuris dėl savo pobūdžio yra sudėtingas ir delikatus[92].

Bendrojo Teismo nuomone, tokia didelė institucijai suteikta diskrecija atitinka griežto šio reglamento 4 straipsnyje nustatytų išimčių aiškinimo principą[93].

---

[86] *Ibid.*, 87 ir 88 punktai.

[87] *Ibid.*, 100 punktas.

[88] 2018 m. spalio 9 d. Sprendimas *Sárossy* / *Europos Komisija*, T-633/17, EU:T:2018:663, 19–20 punktai. Taip pat žr. 2018 m. spalio 9 d. Sprendimo *Pint* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 19 punktą.

[89] 2018 m. liepos 19 d. Nutartis *Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych* / *Europos Komisija*, T-750/17, EU:T:2018:506, 15–17 punktai.

[90] Nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies a punkto trečioje įtraukoje.

[91] Žr. Sprendimo *Access Info Europe* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 40–41 punktus. Taip pat žr. 2018 m. liepos 11 d. Sprendimo *ClientEarth* / *Europos Komisija*, T-644/16, EU:T:2018:429, 23–24 punktus (šiuo metu dėl šio sprendimo pateiktas apeliacinis skundas) ir 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *CEE Bankwatch Network* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 77 punktą.

[92] Žr. Sprendimo *ClientEarth* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 23 punktą ir Sprendimo *CEE Bankwatch Network* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 79 punktą.

[93] *Ibid.*, 25 punktas.

Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad išimčiai dėl tarptautinių santykių apsaugos taikoma ribota teisminė teisėtumo peržiūra, apimanti tik procedūrinių taisyklių ir pareigos motyvuoti laikymosi, faktinių aplinkybių tikslumo ir akivaizdžios vertinimo klaidos arba piktnaudžiavimo įgaliojimais nebuvimo patikrinimus[94].

Bendrasis Teismas taip pat pabrėžė privalomą išimties, susijusios su tarptautinių santykių apsauga, pobūdį – atskleidžiant prašomus dokumentus ši išimtis, kitaip nei kitos Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytos išimtys, negali būti panaikinta remiantis kokiu nors viršesniu viešuoju interesu[95].

Kiek tai sietina su išimtimi, susijusia su *asmens privatumo ir neliečiamumo apsauga*[96], Bendrasis Teismas priminė, kad profesinėje srityje privatumo sąvoka apima asmens duomenis[97]. Taigi šia išimtimi, nepaisant vadinamosios valstybės tarnautojo interpeliacijos teisės, iš esmės apsaugomi ES institucijų darbuotojų asmens duomenys[98].

Bendrasis Teismas pabrėžė, kad tokia teise jokiais atvejais neturėtų būti naudojamasi taikant Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatytus galimybės susipažinti su dokumentais mechanizmus[99]. Bendrasis Teismas taip pat patvirtino, kad teisė į asmens reputacijos ir garbės apsaugą yra neatsiejama teisės į privatumą dalis[100].

Tam tikra apsauga taip pat suteikiama subjekto, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra viešas, ar privatus subjektas, reputacijai, tačiau ji priskiriama išimties, susijusios su *komercinių interesų*[101] apsauga, taikymo sričiai. Kiek tai sietina su šia išimtimi, Bendrasis Teismas nusprendė, kad privati įmonė, kuriai pavesta atlikti su viešuoju interesu susijusią užduotį, gali turėti teisę apsaugoti savo reputaciją, kaip tam tikrus savo komercinius interesus, jeigu bet kurio rinkoje aktyviai veiklą vykdančio subjekto reputacija yra būtina jo ekonominei veiklai rinkoje vykdyti[102].

Bendrasis Teismas taip pat pakartojo, kad gali būti laikoma, jog valstybės valdoma įmonė turi komercinių interesų, nustatytų Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje įtraukoje[103].

Be to, Bendrasis Teismas nusprendė, kad komerciniams interesams taikoma apsauga taip pat gali būti suteikiama neskelbtinai komercinei informacijai, kurią įmonės teikia

[94] *Ibid.*
[95] *Ibid.*, 98 punktas.
[96] Nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies b punkte.
[97] Žr. Sprendimo *Chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-Ouest (port de Brest) / Europos Komisija*, *op. cit.*, 38 punktą ir Sprendimo *VG, kaip MS turto paveldėtoja* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 64 punktą.
[98] *Ibid.*, 43 ir 44 punktai.
[99] *Ibid.*, 46 punktas.
[100] *Ibid.*, 100 punktas. Bendrasis Teismas priėmė dar vieną įdomų sprendimą dėl išimties, susijusios su asmens teise į privatumą ir neliečiamumą pagal Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 1 dalies b punktą, t. y. 2018 m. rugsėjo 25 d. Sprendimą *Maria Psara ir kt.* / *Europos Parlamentas*, T-639/15–T-666/15 ir T-94/16, EU:T:2018:602. Vis dėlto šioje ataskaitoje apžvelgiama, kaip Europos Komisija įgyvendina šį reglamentą, todėl šis sprendimas nenagrinėjamas, nes institucija nebuvo nei viena iš tiesioginių bylos šalių, nei į bylą įstojo.
[101] Nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies pirmoje įtraukoje.
[102] Žr. Sprendimo *Falcon Technologies International LLC* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 51 ir 53 punktus.
[103] Žr. Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija*, *op. cit.*, 108 punktą.

Europos Komisijai laikydamosi reguliavimo sistemos reikalavimų, pavyzdžiui, duomenims, susijusiems su prekybos strategijomis[104].

Be to, apsauga tokiems interesams, panašiai kaip ir teisei į asmens privatumą ir neliečiamumą, gali būti suteikiama ilgiau negu ilgiausias 30 metų laikotarpis, pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 taikomas kitoms viešo atskleidimo išimtims[105].

Kalbant apie išimtį, susijusią su *teismo proceso* apsauga, Bendrasis Teismas pakartojo, kad ši išimtis gali būti taikoma dokumentams, kurie nėra konkrečiai susiję su vykstančiu teismo procesu[106].

Be to, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad išimtis, susijusi su *teisinėmis konsultacijomis*, gali būti taikoma preliminarioms Europos Komisijos Teisės tarnybos vidaus pozicijoms, parengtoms siekiant palaikyti institucijos ir valstybės narės atstovų politinį dialogą su trečiosios valstybės atstovais[107].

Tai ypač pasakytina apie atvejus, kai skubos tvarka rengiama parengiamoji pozicija, susijusi su sritimi, kuriai būdingas tam tikras politinis jautrumas. Iš tikrųjų tokiomis aplinkybėmis atskleista informacija tikrai galėtų pakenkti institucijos interesui kreiptis į įvarius savo padalinius dėl atvirų, objektyvių ir išsamių konsultacijų ir jas gauti, siekiant parengti galutinę poziciją[108].

Kalbant apie išimtį, kuria apsaugomi *tyrimų tikslai*[109], Bendrasis Teismas priminė, kad sąvoka „tyrimas“ yra savarankiška ES teisės sąvoka. Todėl ji turi būti aiškinama, *inter alia*, atsižvelgiant į jos įprastą reikšmę ir į vartojimo kontekstą[110].

Taigi tyrimu turi būti laikoma struktūrizuota ir oficialiai įtvirtinta Europos Komisijos procedūra, kuria siekiama rinkti ir analizuoti informaciją, kad institucija, atlikdama jai Sutartyse numatytas funkcijas, galėtų užimti tam tikrą poziciją.

Vis dėlto šia procedūra nebūtinai turi būti siekiama nustatyti pažeidimą ar nusižengimą arba dėl jo pradėti persekiojimą. Sąvoka „tyrimas“ taip pat gali apimti Europos Komisijos veiklą, kuria siekiama nustatyti faktus, kad būtų galima įvertinti tam tikrą situaciją[111].

[104] Žr. 2018 m. gruodžio 12 d. Sprendimo *Deutsche Umwelthilfe eV* / *Europos Komisija*, T-498/14, EU:T:2018:913, 133 punktą.
[105] Žr. Sprendimo *Rogesa* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 90 punktą.
[106] Žr. Sprendimo *Access Info Europe / Europos Komisija, op. cit.*, 69–72 punktus.
[107] *Ibid.*, 87–88 punktai.
[108] *Ibid*.
[109] Nustatyta Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 dalies trečioje įtraukoje.
[110] Žr. Sprendimo *Daimler AG* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 130 punktą.
[111] *Ibid.*, 131–132 punktai.

Bendrasis Teismas taip pat nusprendė, kad, pateikus prašymą priimti prejudicinį sprendimą, šią išimtį galima taikyti taikant bendrąją konfidencialumo prezumpciją, atsižvelgiant į *„EU Pilot“ procedūrą*, nepaisant (ilgo) laikino jos sustabdymo[112].

Kalbant apie šios išimties taikymą *valstybės pagalbos byloms*, Bendrasis Teismas patvirtino, kad taikoma į jas įtrauktų dokumentų konfidencialumo prezumpcija, ir paaiškino, kad tokia prezumpcija taikoma ne tik asmenų, bet ir sektorių tyrimams[113]. Tai, kad nagrinėjami dokumentai nepažymėti kaip konfidencialūs, šiuo atžvilgiu neturi reikšmės[114].

Kiek tai sietina su *pažeidimo nagrinėjimo procedūra* pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 258 straipsnį, Bendrasis Teismas pakartojo, kad ši procedūra „užima ypatingą padėtį galimybės susipažinti su dokumentais sistemoje“, kurią jau pripažino Teisingumo Teismas[115].

Taigi Bendrasis Teismas priminė, kad net tokiose opiose srityse kaip aplinka dėl tam tikrų pažeidimo nagrinėjimo procedūros ypatumų negalima užtikrinti visiško skaidrumo[116].

Todėl Bendrasis Teismas patvirtino, kad į pažeidimo nagrinėjimo bylas įtrauktiems dokumentams taikoma bendroji konfidencialumo prezumpcija[117], neatsižvelgiant į tai, ar taikomos kokios nors konkrečios taisyklės, kuriomis, palyginti su Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001, nustatyta griežtesnė sistema[118]. Remiantis tokia bendrąja prezumpcija, institucija atleidžiama nuo pareigos iš dalies atskleisti dokumentus[119].

Kiek tai sietina su *kartelių* tyrimais[120], Bendrasis Teismas patvirtino, kad ankstesnėje teismų praktikoje pripažinta bendroji konfidencialumo prezumpcija taikoma neatsižvelgiant į dokumentų, su kuriais prašoma leisti susipažinti, skaičių, įskaitant atvejus, kai paraiška pateikta tik dėl vieno dokumento[121].

Šiuo klausimu Bendrasis Teismas pabrėžė, kad svarbus būtent kokybinis kriterijus, t. y. aplinkybė, kad dokumentai yra susiję su ta pačia procedūra, o ne kiekybinis kriterijus, t. y. didesnis ar mažesnis skaičius dokumentų, dėl kurių pateikta paraiška suteikti galimybę susipažinti[122].

---

[112] Žr. Sprendimo *Pint / Europos Komisija, op. cit.*, 38 punktą ir Sprendimo *Sárossy* / *Europos Komisija, op. cit.*, 41 punktą.
[113] Žr. Sprendimo *Chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-Ouest (port de Brest)* / *Europos Komisija, op. cit.*, 64 ir 91 punktus.
[114] *Ibid.*, 106 punktas.
[115] 2018 m. gruodžio 5 d. Sprendimas *Liam Campbell* / *Europos Komisija*, T-312/17, EU:T:2018:876, 32 punktas.
[116] *Ibid*.
[117] *Ibid.*, 29 punktas.
[118] *Ibid.*, 33 punktas.
[119] *Ibid.*, 49 punktas.
[120] Pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnį.
[121] Žr. Sprendimo *Edeka-Handelsgesellschaft Hessenring mbH* / *Europos Komisija, op. cit.*, 71 punktą.
[122] *Ibid.*, 72–73 punktai.

Todėl bendroji konfidencialumo prezumpcija taip pat taikoma bylos vidaus apyrašui, neatsižvelgiant į specifinį jo ypatumą, t. y. tai, kad jis pats neturi konkretaus turinio[123].

Ši prielaida grindžiama keturiais argumentais. Pirma, bylos vidaus apyraše susisteminama atitinkamos procedūros bylos medžiaga, taigi jis yra sudedamoji viso jai priklausančių dokumentų rinkinio dalis. Antra, tai yra dokumentas, kuriame pateikiamas visų byloje esančių dokumentų sąrašas, jie įvardijami ir identifikuojami. Trečia, tai yra dokumentas, kuriame dėl jo pobūdžio daroma nuoroda į visus bylos dokumentus ir tam tikrą informaciją apie šių dokumentų turinį ir kuris juos atspindi. Ketvirta, iš jo galima pamatyti visus veiksmus, kurių Komisija ėmėsi kartelio procedūroje. Todėl kartelio bylos vidaus apyraše gali būti pateikiama svarbi ir konkreti informacija apie bylos turinį[124].

Atsižvelgdamas į tai, Bendrasis Teismas patvirtino, kad pagrindinis bendrosios konfidencialumo prezumpcijos taikymo kriterijus yra tai, ar dokumentas, su kuriuo prašoma leisti susipažinti, yra įtrauktas į administracinę bylą, susijusią su procedūra pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnį[125].

Kalbant apie išimtį, susijusią su *sprendimų priėmimo proceso* apsauga, Bendrasis Teismas paaiškino, kad, neatsižvelgiant į tai, ar tebevyksta teisėkūros procedūra, bendroji neatskleidimo prezumpcija netaikoma Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos preliminariems susitarimams, pasiektiems trišalio dialogo susitikimų metu[126].

Vis dėlto Bendrasis Teismas pabrėžė, kad institucija tinkamai pagrįstais atvejais ir remdamasi išimtimi, susijusia su sprendimų priėmimo proceso apsauga, gali atsisakyti suteikti galimybę susipažinti su teisėkūros dokumentais, įskaitant susijusius su trišaliais dialogais. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas pažymėjo, kad teisėkūros procesas priskiriamas šios išimties taikymo sričiai[127].

2018 m. Bendrasis Teismas taip pat turėjo galimybę paaiškinti sąvoką *viršesnis viešasis interesas*. Įgyvendinant Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 viršesnis viešasis interesas atlieka labai svarbų vaidmenį, nes gali būti viršesnis už kai kurias išimtis, kuriomis pagrindžiamas atsisakymas suteikti galimybę susipažinti su prašomais dokumentais[128].

Šiomis aplinkybėmis Bendrasis Teismas priminė, kad pareiškėjas, prašantis leisti susipažinti su dokumentais, turi įrodyti, kad esama viršesnio viešojo intereso[129]. Visus susijusius argumentus pareiškėjas turi pateikti ne vėliau kaip kartotinių paraiškų etapu (prieš institucijai priimant patvirtinamąjį sprendimą). Teisminiu etapu negalima pateikti naujų argumentų[130].

[123] *Ibid.*, 76–78 punktai.
[124] *Ibid.*, 76 punktas.
[125] *Ibid.*, 85 punktas.
[126] Žr. Sprendimo *De Capitani / Europos Parlamentas, op. cit.*, 84 punktą.
[127] *Ibid.*, 112 punktas.
[128] T. y. išimtis, nustatytas Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 4 straipsnio 2 ir 3 dalyse.
[129] Žr. Sprendimo *Access Info Europe / Europos Komisija, op. cit.*, 97 punktą ir Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija, op. cit.*, 127 punktą.
[130] Žr. Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija, op. cit.*, 133 punktą.

Be to, pareiškėjas, kuris remiasi neginčijamu viršesniu viešuoju interesu, taip pat turi parodyti, kaip atskleisti prašomi dokumentai nagrinėjamu atveju padėtų apsaugoti tokį interesą[131].

Bendrasis Teismas taip pat pakartojo, kad tokiais bendrais argumentais kaip „interesas stiprinti piliečių pasitikėjimą jų vyriausybės institucijomis“[132] arba „visuomenės teisė būti informuotai apie institucijų darbą“[133] savaime negalima pagrįsti viršesnio viešojo intereso egzistavimo. Tai ypač pasakytina apie sritis, kuriose institucija reguliariai skelbia pranešimus spaudai[134].

Vis dėlto Bendrasis Teismas pripažino, kad pareiškėjai gali remtis skaidrumo principu viršesnio viešojo intereso egzistavimui pagrįsti, jeigu jie įrodo, kad skaidrumo principas nagrinėjamais atvejais turi „ypatingą reikšmę“[135].

Vis dėlto, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, skaidrumo principas nėra vienodai svarbus – tai priklauso nuo to, ar prašomas dokumentas susijęs su institucijos teisėkūros, ar administracine veiklos sritimi[136].

Bendrasis Teismas taip pat pakartojo, kad sąvoka „viršesnis viešasis interesas“ yra objektyvi ir bendro pobūdžio. Todėl bet kokie interesai, kurių pareiškėjai gali turėti nacionaliniam teismui pateikdami dokumentinius įrodymus, taikant šį reglamentą nėra viršesni viešieji interesai. Tokie interesai yra privatūs interesai[137]. Pareiškėjai neturėtų naudotis Europos Komisija, kad galėtų susipažinti su įrodymais, kurių negalima gauti kitais būdais[138].

Todėl pareiškėjai turi imtis nacionalinėje teisės sistemoje pripažįstamų teisių gynimo priemonių ir naudotis šioje teisės sistemoje nustatytais įrodymų gavimo būdais[139]. Be to, tikslas įvertinti nacionalinio teismo proceso perspektyvumą taip pat yra privatus interesas[140].

---

[131] 2018 m. spalio 9 d. Sprendimas *Éva Erdősi Galcsikné* / *Europos Komisija*, T-632/17, EU:T:2018:664, 44–45 punktai.

[132] 2018 m. gruodžio 11 d. Sprendimas *Arca Capital Bohemia a.s.* / *Europos Komisija*, T-440/17, EU:T:2018:898, 76 punktas.

[133] Žr. Sprendimo *Liam Campbell / Europos Komisija*, op. cit., 64 punktą ir Sprendimo *Sumner* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 64 punktą.

[134] Žr. Sprendimo *Liam Campbell / Europos Komisija, op. cit.*, 64 punktą.

[135] Žr. Sprendimo *Access Info Europe / Europos Komisija, op. cit.*, 105 punktą ir Sprendimo *Éva Erdősi Galcsikné* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 49 punktą.

[136] 2018 m. gruodžio 11 d. Sprendimas *Arca Capital Bohemia a.s.* / *Europos Komisija*, T-441/17, EU:T:2018:899, 75 punktas.

[137] Žr. Sprendimo *Sárossy / Europos Komisija, op. cit.*, 32 punktą.

[138] Žr. ankstesnę teismų praktiką, *inter alia*, 2014 m. rugsėjo 25 d. Sprendimo *Darius Nicolai Spirlea ir Mihaela Spirlea* / *Europos Komisija*, T-306/12, EU:T:2014:816, 99 punktą.

[139] *Ibid.*

[140] Žr. Sprendimo *Sumner / Europos Komisija, op. cit.*, 62 punktą.

6.2.3. Reglamento ir kitų teisės aktų tarpusavio sąveikos išaiškinimai

2018 m. Bendrasis Teismas taip pat nagrinėjo Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 ir kitų konkrečių teisės aktų sąveikos klausimą.

Pirma, Bendrasis Teismas išaiškino atitinkamas Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 ir vadinamojo *Bendros žuvininkystės politikos reglamento*[141] taikymo sritis. Pastaruoju siekiama kitokio tikslo negu Reglamentu (EB) Nr. 1049/2001, t. y. nustatyti kontrolės, inspektavimo ir vykdymo užtikrinimo sistemą, kad būtų užtikrintas bendros žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis[142].

Kadangi į nė vieną iš šių reglamentų neįtraukta nuostata, kuria būtų aiškiai numatyta vieno iš jų pirmenybė prieš kitą, kiekvieno iš šių reglamentų taikymas turi būti suderintas su kito taikymu, kartu sudarant sąlygas bendram nuosekliam jų taikymui[143].

Todėl, kai pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 pateikta paraiška siekiama susipažinti su dokumentais, į kuriuos įtraukta duomenų, kaip jie suprantami pagal Bendros žuvininkystės politikos reglamentą, taikomos visos pastarojo reglamento nuostatos, susijusios su duomenų, kurie renkami ir kuriais keičiamasi pagal šį reglamentą, konfidencialumu[144].

Šios nuostatos nėra *lex specialis*, kuriuo nukrypstama nuo Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatytų visuomenės galimybės susipažinti su dokumentais bendrųjų taisyklių, bet veikiau prilygsta specialioms taisyklėms, kuriomis užtikrinama sustiprinta tam tikrų duomenų apsauga[145]. Todėl Bendrasis Teismas patvirtino, kad išankstinis valstybės narės sutikimas yra absoliuti duomenų, tos valstybės narės perduotų pagal Bendros žuvininkystės politikos reglamentą, atskleidimo sąlyga[146].

Antra, Bendrasis Teismas išaiškino Reglamento (EB) Nr. 1049/2001 ir *Orhuso reglamento*[147] sąveiką. Pastaruoju reglamentu į bendrąją visuomenės galimybių susipažinti su dokumentais sistemą įtraukiamos išsamios taisyklės, susijusios su teise gauti informaciją apie aplinką. Šiuo požiūriu Bendrasis Teismas patvirtino, kad Orhuso reglamentas, pagal kurį Orhuso konvencija turėtų būti taikoma Europos Sąjungos institucijoms ir organams, netaikomas Europos atominės energijos bendrijoje[148].

Ši Bendrojo Teismo išvada buvo grindžiama, *inter alia*, Orhuso reglamento pavadinimu, kuriame konkrečiai nurodytos Europos bendrijos institucijos ir organai (nesvarstant

---

[141] 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinantis reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006, OL L 343, 2009 12 22, p. 1 (toliau – Bendros žuvininkystės politikos reglamentas).

[142] Žr. Sprendimo *Maltos Respublika / Europos Komisija*, *op. cit.*, 136 punktą.

[143] *Ibid.*, 137 ir 140 punktai.

[144] *Ibid.*, 142 punktas.

[145] *Ibid.*, 139 punktas.

[146] *Ibid.*, 150, 162 ir 173 punktai.

[147] 2006 m. rugsėjo 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1367/2006 dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais nuostatų taikymo Bendrijos institucijoms ir organams, OL L 264, 2006 9 25, p. 13 (toliau – Orhuso reglamentas).

[148] Žr. Sprendimo *CEE Bankwatch Network / Europos Komisija*, *op. cit.*, 48–50 punktus.

galimybių jį taikyti kitiems subjektams, pavyzdžiui, Europos atominės energijos bendrijos institucijoms ar organams), taip pat jo preambule, kurioje daroma nuoroda tik į ES sutartį[149]. Iš tikrųjų pagal Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį priimtiems aktams nebūtinai taikomi Europos Sąjungoje taikytini įpareigojimai, nes Europos atominės energijos bendrija ir Europos bendrija, dabar tapusi Europos Sąjunga, yra skirtingos organizacijos, įsteigtos skirtingomis sutartimis, ir atskiri juridiniai asmenys[150].

Be to, Bendrasis Teismas pabrėžė, kad, atliekant tyrimą, Orhuso reglamentas neturi jokios įtakos bendrosios konfidencialumo prezumpcijos taikymui[151]. Kiek tai sietina su dokumentais, kuriuose pateikiama informacija apie dujų ar teršalų išmetimą į aplinką, šiuo teisės aktu taip pat nereikalaujama siaurai aiškinti atsisakymo leisti susipažinti su dokumentais priežasčių, nurodytų Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatytoje išimtyje, susijusioje su tyrimais[152].

Be to, Bendrasis Teismas patikslino Orhuso reglamente nustatytos sąvokos „informacija, susijusi su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką“[153] apibrėžtį. Ši sąvoka yra sustiprintos teisės susipažinti su informacija pagrindas, nes ja remiantis galima taikyti viršesnio viešojo intereso prezumpciją, kuria reikalaujama atskleisti informaciją (išskyrus dokumentus, susijusius tyrimais, visų pirma su pažeidimais)[154].

Todėl sąvoka „informacija, susijusi su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką“ neapima visos informacijos, kuri turi sąsajų su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką[155].

Taigi informacija apie išmetamą CO_2 kiekį vienai tonai pagamintų produktų turi sąsajų su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, tačiau *per se* nelaikoma informacija, susijusia su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, kaip tai apibrėžta Orhuso reglamente.

Tokia informacija apie CO_2 efektyvumą nelaikoma informacija, susijusia su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, nes, ja remdamasi, visuomenė negali sužinoti viso konkretaus įrenginio iš tikrųjų į aplinką išmesto teršalų kiekio ar pakankamai jo numatyti, taip pat išsiaiškinti tų teršalų cheminės sudėties ar geografinės vietos[156].

[149] *Ibid.*, 50 punktas.
[150] *Ibid.*, 47 punktas.
[151] Žr. Sprendimo *Daimler* / *Komisija*, *op. cit.*, 104–105 punktus.
[152] *Ibid.*, 99–103 punktai.
[153] Žr. Orhuso reglamento 6 straipsnio 1 dalį.
[154] *Ibid*.
[155] Žr. Sprendimo *Deutsche Umwelthilfe eV / Europos Komisija*, *op. cit.*, 113 punktą.
[156] Žr. Sprendimo *Rogesa* / *Europos Komisija*, *op. cit.*, 102–106 punktus (šiuo metu dėl šio sprendimo pateiktas apeliacinis skundas).

Informacija, susijusi su veikliosios medžiagos tam tikruose produktuose, įvertintuose ES lygmeniu, patvirtinimu, taip pat nebūtinai susijusi su dujomis ar teršalais, kurių išmetimą į aplinką galima numatyti. Produktų, kuriuos valstybė narė leidžia naudoti savo teritorijoje, naudojimas, naudojimo sąlygos ir sudėtis gali būti labai nevienodi. Todėl tokie duomenys nelaikomi informacija, susijusia su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, kaip tai apibrėžta Orhuso reglamente[157].

Be to, dokumentai, kuriuose pateikiamos automobilių gamintojų nuomonės, vertinimai ir pasiūlymai dėl tam tikros medžiagos naudojimo, iš esmės nelaikomi informacija, susijusia su dujų ar teršalų išmetimu į aplinką, kaip tai apibrėžta Orhuso reglamente[158]. Taip yra visų pirma tais atvejais, kai tokiuose dokumentuose išsamiai neapibūdinamas tos medžiagos naudojimo mastas ir laikotarpis arba nenurodoma jos įtaka rizikai, kad padidės dujų ar teršalų išmetimas į aplinką[159].

Apibendrinant galima pasakyti, kad Europos Komisija atidžiai stebėjo Europos Sąjungos teismų praktikos raidą ir tinkamai atsižvelgė į visus minėtus 2018 m. pateiktus išaiškinimus. Visų pirma, institucija pasirūpino pakoreguoti savo administracinę praktiką, kad prireikus būtų galima ja vadovautis. Todėl Generalinis sekretoriatas, kaip ir ankstesniais metais, kartu su Teisės tarnyba reguliariai rengė seminarus, kad informuotų Europos Komisijos darbuotojus apie naujausius svarbesnius teismų praktikos, susijusios su galimybe susipažinti su dokumentais, pokyčius.

6.3. Nauji ieškiniai[160]

2018 m. Bendrajame Teisme buvo pareikšta 11 naujų ieškinių dėl Europos Komisijos sprendimų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001[161]. Tuo pat metu Teisingumo Teismui apeliacine tvarka apskųsti penki Bendrojo Teismo sprendimai bylose, kuriose Europos Komisija buvo viena iš bylos šalių[162].

---

[157] Žr. Sprendimo *Stichting Greenpeace Nederland ir Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) / Europos Komisija*, *op. cit.*, 90 punktą.

[158] Žr. Sprendimo *Deutsche Umwelthilfe eV / Europos Komisija*, *op. cit.*, 111 punktą.

[159] *Ibid*.

[160] Nuo 2018 m. gruodžio 31 d.

[161] Nauji ieškiniai: *Umweltinstitut München* / *Komisija*, T-712/18; *Bronckers* / *Komisija*, T-746/18; *Bonnafous* / *Komisija*, T-646/18; *TUIfly* / *Komisija*, T-619/18; *Compañia de Tranvías de la Coruña* / *Komisija*, T-485/18; *RATP* / *Komisija*, T-422/18; *RATP* / *Komisija*, T-250/18; *Bruel* / *Komisija*, T-202/18; *Batchelor* / *Komisija*, T-85/18; *Planet* / *Komisija*, T-29/18; *Pesticide Action Network Europe (PAN Europe)* / *Europos Komisija*, T-25/18.

[162] Apskųsti sprendimai: byla *Pint* / *Komisija ir Vengrija*, C-770/18 P (apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo T-634/17); byla *ClientEarth* / *Komisija*, C-612/18 P (apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo T-644/16); byla *Verein Deutsche Sprache eV* / *Europos Komisija*, C-440/18 P (apeliacinis skundas Bdėl Bendrojo Teismo sprendimo T-668/16); byla *Rogesa* / *Komisija*, C-568/18 P (apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo T-643/13); byla *Izba Gospodarcza Producentów i Operatorów Urządzeń Rozrywkowych* / *Komisija*, C-560/18 P (apeliacinis skundas dėl Bendrojo Teismo sprendimo T-514/15).

IŠVADOS

2018 m. galimybė susipažinti su dokumentais pateikus paraišką, kaip numatyta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, Europos Sąjungos sutartyse ir Reglamente (EB) Nr. 1049/2001, ir toliau atliko svarbų vaidmenį Europos Komisijai vykdant įsipareigojimą užtikrinti skaidrumą.

Ieškinių ir sprendimų dėl Europos Komisijos šioje srityje priimtų sprendimų panaikinimo, nėra daug, ir iš to matyti, kad ji paprastai užtikrina tinkamą teisės susipažinti ir kitų viešųjų arba privačiųjų interesų, apsaugomų pagal Reglamente (EB) Nr. 1049/2001 nustatytas išimtis, pusiausvyrą.

Europos Komisija neabejotinai tebėra daugiausia paraiškų leisti susipažinti su dokumentais pagal Reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 nagrinėjanti ES institucija. 2018 m. ji gavo net 6 912 pirminių paraiškų – daugiausia nuo 2001 m., kai įsigaliojo šis reglamentas. Dauguma iš šių paraiškų buvo susijusios su įvairiais dokumentais arba net ištisais dokumentų rinkiniais.

Viena vertus, dėl didėjančio paraiškų skaičiaus ir jų sudėtingumo institucijai vis dažniau tenka spręsti sudėtingą uždavinį suderinti skaidrumo principą su darniu ir efektyviu politikos formavimu.

Kita vertus, visuomenei neabejotinai pateikiama susipažinti daug dokumentų, išskyrus tam tikras išimtis. Šiais paskelbtais dokumentais papildoma nemažai informacijos ir dokumentų, su kuriais jau galima susipažinti Europos Komisijos interneto svetainėje, nes institucija įgyvendina politiką, kuria siekiama nuolat aktyviai skelbti daugiau dokumentų ir vykdyti tvirtą įsipareigojimą užtikrinti skaidrumą.

Europos Komisija palankiai vertina šį didėjantį plačiosios visuomenės domėjimąsi jos veikla ir nuolat imasi naujų iniciatyvų, kuriomis siekiama aktyviai didinti jos sprendimų priėmimo procesų skaidrumą.

2018 m. keletas šių pastangų pavyzdžių buvo įsigaliojęs naujasis Europos Komisijos narių elgesio kodeksas ir Asmens duomenų apsaugos reglamentas, taip pat precedento neturintis sudėtingų „Brexit'o“ derybų skaidrumo lygis.

Galiausiai, bet ne mažiau svarbu yra tai, kad 2018 m. Europos Komisijai vis dažniau teko spręsti naują visuotinę skaidrumo problemą – internete platinamą dezinformaciją. Dezinformacija – tai skaidrumo priešybė. Todėl institucija, siekdama užtikrinti Europos vertybių ir demokratinių sistemų apsaugą, bendradarbiavo su visais suinteresuotaisiais subjektais, kad parengtų aiškų, visapusišką ir visuotinį kovos su dezinformacijos sklaida ir jos poveikio mažinimo Europoje veiksmų planą[163].

[163] Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kovos su dezinformacija veiksmų planas“, JOIN(2018) 36, 2018 12 5, pateikiamas adresu https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/action-plan-against-disinformation.